

Raport z badań pn.
**„Plany i preferencje edukacyjne i
zawodowe uczniów szkół
ponadgimnazjalnych województwa
zachodniopomorskiego”**

Realizator badań:
Centrum Doradztwa Strategicznego s.c.
D. Bienkowska, C. Ułasiński, J. Szymańska
Ul. Szlak 65 biuro 1004
31-153 Kraków

Kraków, czerwiec 2007 r.

SPIS TREŚCI:

I. WPROWADZENIE.....	6
1.1. Tło projektu	6
1.2. Założenia metodologiczne badań	7
1.2.1. Cele badawcze.....	7
1.2.2. Dobór próby	8
1.2.3. Charakterystyka respondentów	9
1.2.4. Narzędzie badawcze	13
1.3. Realizacja badań.....	16
1.4. Kontrola i nadzór.....	18
1.5. Struktura raportu	19
II. WYNIKI BADAŃ.....	20
2.1. Doświadczenia, preferencje i plany edukacyjne uczniów	20
2.2. Szanse, preferencje i plany zawodowe uczniów	38
2.3. Samoocena uczniów w aspekcie rynku pracy	57
III. WNIOSKI.....	65
Załącznik nr 1 Kwestionariusz ankiety audytoryjnej	68
Załącznik nr 2 Instrukcja dla ankierów	77
Załącznik nr 3 Zestawienie szkół objętych badaniem.....	78

SPIS TABEL i WYKRESÓW:

Tabela 1. Liczba oddziałów wylosowanych do badań w poszczególnych powiatach.	11
Tabela 2. Motywy wyboru szkoły wskazane przez respondentów.	20
Tabela 3. Motywy wyboru szkoły wskazane przez respondentów według typów szkół.	21
Tabela 4. Rozkład odpowiedzi na pytanie - czy posiadasz wiedzę o ofercie edukacyjnej dostępnej w Twoim powiecie? – w rozbiciu na poszczególne typy szkół.	23
Tabela 5. Rozkład odpowiedzi twierdzącej na pytanie - czy posiadasz wiedzę o ofercie edukacyjnej dostępnej w Twoim powiecie? – w powiatach, które uzyskały najwyższe i najniższe wartości.	23
Tabela 6. Rozkład odpowiedzi na pytanie – czy po ukończeniu szkoły zamierzasz kształcić się dalej?	25
Tabela 7. Rozkład odpowiedzi twierdzących na pytanie – czy po ukończeniu szkoły zamierzasz kształcić się dalej? – w powiatach, które uzyskały najwyższe i najniższe wartości.	25
Tabela 8. Rozkład odpowiedzi na pytanie – czy po ukończeniu szkoły zamierzasz kształcić się dalej? – według płci respondentów.	26
Tabela 9. Rozkład odpowiedzi na pytanie – czy po ukończeniu szkoły zamierzasz kształcić się dalej? – według wykształcenia rodziców respondentów.	26
Tabela 10. Preferencje dotyczące dalszego kształcenia według typów szkół.	28
Tabela 11. Przesłanki wyboru przyszłej szkoły.	29
Tabela 12. Nadzieje, jakie uczniowie wiążą z podjęciem studiów wyższych.	31
Tabela 13. Rozkład odpowiedzi na pytanie - czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy uczestniczyłeś/aś w jakichś kursach?	31
Tabela 14. Rozkład odpowiedzi twierdzących na pytanie - czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy uczestniczyłeś/aś w jakichś kursach? – w powiatach, które uzyskały najwyższe i najniższe wartości.	32
Tabela 15. Ocena praktyk w szkole i zakładzie pracy według typów szkół.	36
Tabela 16. Znajomość oferty edukacyjnej przez respondentów.	39
Tabela 17. Rozkład odpowiedzi na pytanie – czy w twoim powiecie jest trudno o pracę?	41
Tabela 18. Rozkład jednego z wariantów odpowiedzi na pytanie – czy w twoim powiecie trudno o pracę? - w układzie powiatowym.	42

Tabela 19. Zamiar rozpoczęcia pracy po ukończeniu szkoły.....	43
Tabela 20. Zamiar dalszego kształcenia i rozpoczęcia pracy po ukończeniu szkoły według typów szkół.	44
Tabela 21. Preferencje dotyczące czasu pracy.	45
Tabela 22. Preferencje dotyczące miejsca pracy zróżnicowane według wykształcenia rodziców.	46
Tabela 23. Rozkład odpowiedzi twierdzących na pytanie – czy w powiecie istnieje pracodawca, który cię zatrudni – w powiatach o najwyższych i najniższych wynikach.	48
Tabela 24. Gotowość do podjęcia pracy poza miejscem zamieszkania.	50
Tabela 25. Oczekiwania finansowe uczniów według wykształcenia rodziców.	55
Tabela 26. Skuteczność metod poszukiwania pracy.	56
Tabela 27. Umiejętność poszukiwania pracy a szanse na jej znalezienia.	58
Tabela 28. Gotowość do podjęcia pracy za granicą a umiejętność przeprowadzenia rozmowy z pracodawcą w jakimś języku obcym.	60
Tabela 29. Korzystanie z nowoczesnych urządzeń technicznych i środków komunikacji.	61
Tabela 30. Pewność zatrudnienia i indeterminizm według oceny zagadnień zawartych w pytaniu nr 25 przez respondentów.	62
Tabela 31. Zamiar dalszego kształcenia według typu szkoły.	67
Wykres 1. Liczba przebadanych oddziałów według typów szkół.	10
Wykres 2. Respondenci według typów szkół.	11
Wykres 3. Wiek respondentów.	12
Wykres 4. Płeć respondentów.	12
Wykres 5. Rozkład odpowiedzi na pytanie - czy posiadasz wiedzę o ofercie edukacyjnej dostępnej w Twoim powiecie?	22
Wykres 6. Motywy korzystania z oferty edukacyjnej dostępnej w powiecie.	24
Wykres 7. Preferencje dotyczące rodzaju placówki dalszego kształcenia.	27
Wykres 8. Rozkład odpowiedzi na pytanie – do kogo zwróciłbyś/abyś się po radę w wyborze przyszłej szkoły?	30
Wykres 9. Liczba typów form kształcenia, w których uczniowie brali udział w ciągu ostatnich 12 miesięcy.	33

Wykres 10. Rodzaje kształcenia pozaszkolnego, w których uczniowie brali udział w ciągu ostatnich 12 miesięcy.	33
Wykres 11. Uczestnictwo w praktykach zawodowych.	34
Wykres 12. Ocena praktyk zawodowych.	35
Wykres 13. Ocena relacji z nauczycielami.	37
Wykres 14. Korzystanie z pomocy finansowej według typów szkół.	38
Wykres 15. Znajomość oferty instytucji rynku pracy według typów szkół.	40
Wykres 16. Motywy wyboru przyszłej pracy.	41
Wykres 17. Preferowane miejsce zatrudnienia.	45
Wykres 18. Rozkład odpowiedzi na pytanie – czy możesz liczyć na pracę w firmie prowadzonej przez rodzinę lub znajomego?	47
Wykres 19. Rozkład odpowiedzi na pytanie – czy będziesz się starał/a znaleźć pracę w zawodzie związanym z Twoim aktualnym wykształceniem? – według typów szkół.	49
Wykres 20. Ocena szans na znalezienie pracy w zawodzie.	50
Wykres 21. Rozkład odpowiedzi na pytanie – czy korzystałeś/aś z pomocy doradców w poszukiwaniu pracy?	51
Wykres 22. Rozkład odpowiedzi na pytanie – czy pracowałeś/aś jako wolontariusz lub brałeś/aś udział w akcjach charytatywnych?	53
Wykres 23. Oczekiwania finansowe uczniów według typów szkół.	55
Wykres 24. Wyznaczniki sukcesu zawodowego.	57
Wykres 25. Umiejętności związane z poszukiwaniem pracy i podejmowaniem zatrudnienia.	59
Wykres 26. Rozkład odpowiedzi na pytanie – czy mógłbyś/abyś w miarę swobodnie porozmawiać w pracodawcą o podjęciu pracy w jakimś języku obcym? – według typów szkół.	60
Wykres 27. Pewność zatrudnienia i indeterminizm według typów szkół.	63
Wykres 28. Pewność zatrudnienia i indeterminizm według powiatów.	64

I. WPROWADZENIE

1.1. Tło projektu

Niniejszy raport powstał w oparciu o badanie uczniów szkół ponadgimnazjalnych województwa zachodniopomorskiego przeprowadzone w ramach „Kompleksowych wojewódzkich badań rynku pracy, gospodarki i edukacji” na potrzeby projektu Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie – „**Zachodniopomorskie Obserwatorium Rynku Pracy (ZORP)**” finansowanego przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego oraz środków budżetu państwa, realizowanego w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego, Działanie 2.1. W ramach Zachodniopomorskiego Obserwatorium Rynku Pracy, na szeroką skalę realizowane są przede wszystkim kompleksowe projekty badawcze, bazujące zarówno na badaniach terenowych, analizie materiałów zastanych jak i działalności prognostycznej. Do głównych obszarów badawczych przedsięwzięcia należą:

- **подаж pracy** – analiza danych dotyczących osób bezrobotnych, pracujących i nieaktywnych zawodowo pod kątem kwalifikacji zawodowych, wykształcenia i innych danych socjodemograficznych;
- **popyt na pracę** – badania pracodawców, w tym tworzenie trwałego „barometru zatrudnienia” (na jakie zawody jest zapotrzebowanie), analiza potrzeb szkoleniowych i kadrowych pracodawców, badania zmian zatrudnienia i ich przyczyn, ocena ryzyka związanego z prowadzeniem firmy etc.;
- **gospodarka** – analiza podstawowych wskaźników: koniunktury, popytu i podaży na towary i usługi, inwestycji, analiza kluczowych gałęzi działalności;
- **edukacja** – badania stanu szkolnictwa: szkół ponadgimnazjalnych, wyższych studiów, analiza sytuacji absolwentów poszczególnych szkół na rynku pracy, stopień dostosowania programów szkół do potrzeb rynku pracy.

Niniejszy raport prezentuje wyniki uzyskane w efekcie realizacji badania wpisującego się w ostatni z wyżej wymienionych obszarów badawczych i obejmującego uczniów szkół

ponadgimnazjalnych województwa zachodniopomorskiego. Badania te zrealizowano w maju 2007 roku.

1.2. Założenia metodologiczne badań

1.2.1. Cele badawcze

Badanie planów i preferencji edukacyjnych i zawodowych uczniów szkół ponadgimnazjalnych województwa zachodniopomorskiego zostało zaprojektowane w taki sposób, aby dobór wskaźników na poziomie operacyjnym stwarzał szansę zrealizowania dwóch zasadniczych celów badania:

1. rozpoznanie planów dotyczących dalszego kształcenia młodzieży szkół ponadgimnazjalnych;
2. określenie stopnia korzystania młodzieży ponadgimnazjalnej z usług doradztwa i poradnictwa zawodowego.

Realizacja powyższych celów zakładała wykorzystanie ankiety audytoryjnej przeprowadzonej w wybranych publicznych i niepublicznych szkołach ponadgimnazjalnych województwa zachodniopomorskiego, z których każda była reprezentowana przez jeden oddział klasowy¹ w taki sposób, aby zapewniona została proporcjonalna reprezentacja uwzględnionych w badaniach typów szkół wobec rzeczywistej struktury szkół województwa oraz w odniesieniu do populacji w poszczególnych powiatach. Projektowanie procesu doboru próby dla uczniów województwa zachodniopomorskiego rozpoczęto od przygotowania wykazu badanej populacji (operatu) przy przestrzeganiu podstawowych metodologicznych kryteriów:

¹ Od zasady tej odstąpiono dwukrotnie badając 2 oddziały klasowe w technikum przy ulicy Budowlanych 4 w Wałczu oraz w technikum morskim przy ulicy Arciszewskiego 21 w Kołobrzegu. W szkołach tych realizator wyszedł naprzeciw oczekiwaniom dyrekcji szkół, którym zależało na przebadaniu dwóch klas. Decyzja o przystaniu na taką propozycję była o tyle uzasadniona, że klasy, które miały zostać pierwotnie przeankietowane były nieliczne, a zatem wyniki, które zostałyby uzyskane w oparciu o takie badanie byłyby relatywnie słabsze. Warto podkreślić, że zabieg polegający na włączeniu dwóch dodatkowych oddziałów klasowych do badań nie był w żadnym wypadku podyktowany koniecznością przeankietowania 1200 uczniów na terenie całego województwa – bez dodatkowych badań próba badawcza na tym poziomie zostałaaby zrealizowana z nawiązką. W związku z powyższym, ankiety audytoryjne zrealizowano w 67 oddziałach klasowych, natomiast wyniki prezentowane są – zgodnie z przyjętą metodologią – dla 65 oddziałów. W obydwu przypadkach ankiety z klas przebadanych ponadprogramowo zostały w procesie analizy danych połączone z ankietami przeprowadzonymi w pierwotnie wybranych oddziałach tychże szkół.

- odpowiedniości – wierne i aktualne odzwierciedlenie badanej populacji;
- kompletności – uwzględnienie wszystkich jednostek badanej populacji;
- wyłączności – każdy element populacji powinien występować w wykazie tylko raz;
- dokładności – wykaz nie powinien zawierać jednostek nie istniejących lub nie należących do populacji badanej;
- dogodności – przypisanie jednostkom liczb porządkowych.

1.2.2. Dobór próby

Ostatecznie w operacie uwzględnionych zostało 530 szkół z 21 powiatów województwa zachodniopomorskiego:

- białogardzkiego;
- choszczeńskiego;
- drawskiego;
- goleniowskiego;
- gryfickiego;
- gryfińskiego;
- kamieńskiego;
- kołobrzeskiego;
- koszalińskiego;
- łobeskiego;
- myśliborskiego;
- polickiego;
- pyrzyckiego;
- sławieńskiego;
- stargardzkiego;
- szczecineckiego;
- świdwińskiego;
- waleckiego;
- Koszalina;

- Szczecina;
- Świnoujścia.

Na podstawie szczegółowych danych pochodzących z Systemu Informacji Oświatowej (SIO) oraz bazy Ministerstwa Edukacji Narodowej - w niektórych przypadkach zweryfikowanych przez organy prowadzące właściwe dla szkół publicznych i niepublicznych - a dotyczących adresu i struktury każdej ze szkół, zdecydowano się na dobór warstwowo-kwotowy, jako metodę wyboru jednostek do próby. Jednostką próby uczyniono szkołę ponadgimnazjalną (wzięto pod uwagę zasadnicze szkoły zawodowe, technika, licea ogólnokształcące, licea profilowane oraz szkoły policealne). Ponadto założono, że każdą szkołę będzie reprezentował przynajmniej jeden przedostatni² oddział klasowy, a ilość szkół przebadanych w poszczególnych powiatach będzie odzwierciedlała udział ich mieszkańców w ogólnej liczbie mieszkańców województwa zachodniopomorskiego.

Decyzja o wykorzystaniu ankiety audytoryjnej – wobec złożoności jednostki próby jako pojedynczego obiektu reprezentującego populację – uniemożliwiła precyzyjne określenie wielkości próby (liczby jednostek naturalnych – uczniów). Wielkość tę oszacowano na podstawie liczby oddziałów wytypowanych do badań (65) i średniej liczby uczniów w każdym oddziale (około 20) na 1300 osób, zdając sobie jednak sprawę, że ostateczna liczba przebadanych uczniów zależeć będzie od frekwencji podczas zajęć w dniu badania i rzeczywistej liczebności oddziałów klasowych.

W rezultacie udało się przebadać 1260 uczniów z 65 ponadgimnazjalnych szkół publicznych i niepublicznych.

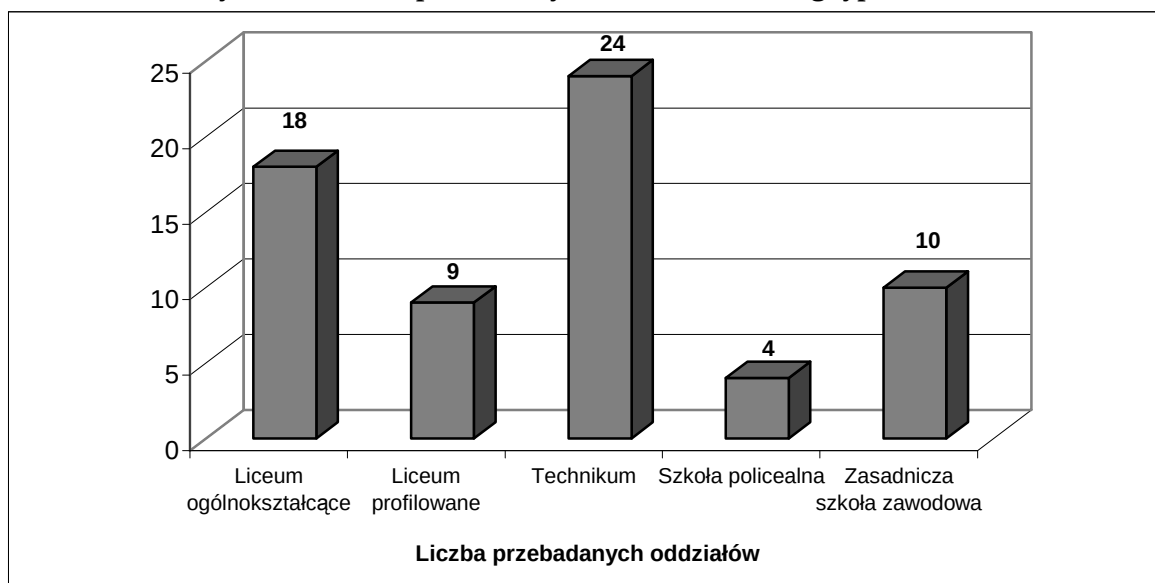
1.2.3. Charakterystyka respondentów

W badaniach wzięło udział 1260 uczniów, kształcących się w 5 typach szkół (liceum ogólnokształcące, liceum profilowane, technikum, zasadnicza szkoła zawodowa oraz szkoła policealna) zlokalizowanych w 21 powiatach województwa zachodniopomorskiego. Ilość

² Założenie to zostało spełnione w ponad 90%. W kilku szkołach okazało się, iż mimo wcześniejszych ustaleń, przedostatniej klasy nie ma w danym dniu na terenie szkoły ani nie jest ona dostępna w miejscu, w którym odbywa zajęcia pozaszkolne (najczęściej sytuacja taka miała miejsce w przypadku techników, których uczniowie przebywają na wielotygodniowych praktykach poza terenem szkoły). W sytuacjach takich, z prośbą o wypełnienie ankiety audytoryjnej zwracano się do uczniów z klas niższych. W praktyce wyglądało to tak, że zamiast trzecich klas techników, badania realizowano w klasach drugich tychże szkół.

oddziałów przebadanych w poszczególnych typach szkół była zgodna z metodologią badań i odpowiadała proporcjom tych typów w ogólnej liczbie szkół ponadgimnazjalnych województwa zachodniopomorskiego³. Ostateczne kwoty poszczególnych typów przebadanych szkół zostały zdeterminowane kształtem operatu badawczego i przedstawiały się następująco:

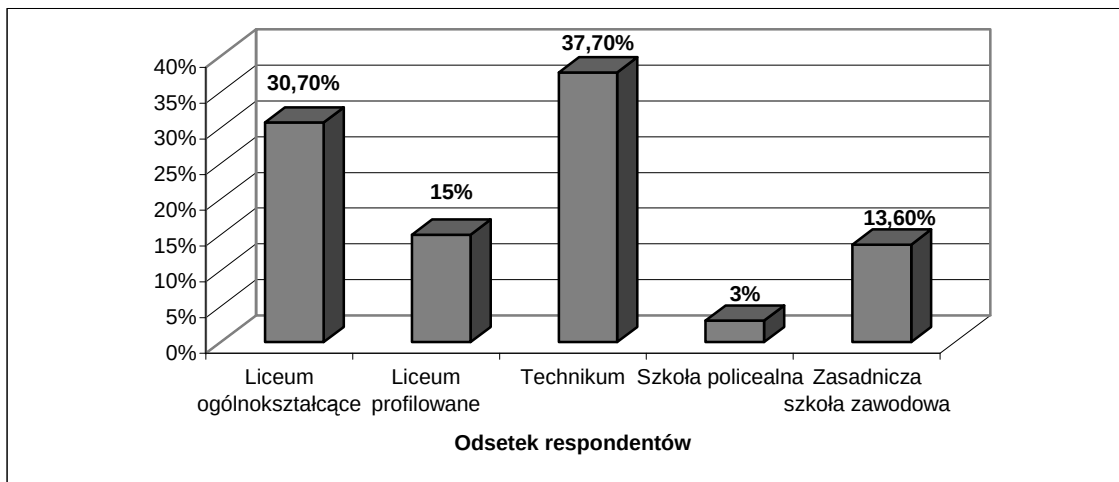
Wykres 1. Liczba przebadanych oddziałów według typów szkół.

Natomiast odsetek uczniów kształcących się w poszczególnych typach przebadanych szkół wyglądał następująco:

³ Wielkość populacji szkół policealnych, w oparciu o którą obliczono liczbę oddziałów wytypowanych do badań, arbitralnie – zgodnie z przyjętą metodologią – zmniejszono o połowę.

Wykres 2. Respondenci według typów szkół.

Rozkład ilości oddziałów objętych badaniem w poszczególnych powiatach był – jak wspomniano powyżej – determinowany udziałem ich mieszkańców w ogólnej liczbie mieszkańców województwa zachodniopomorskiego. O ilości klas wytypowanych do badań w każdym z powiatów informuje poniższa tabela.

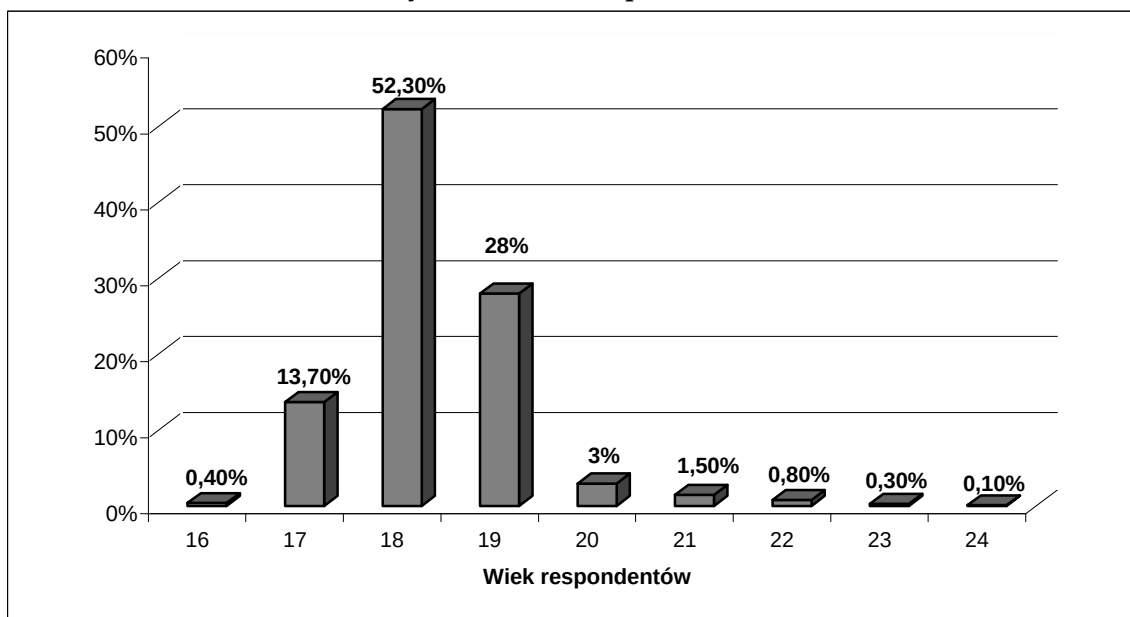
Tabela 1. Liczba oddziałów wylosowanych do badań w poszczególnych powiatach.

Powiaty:	Liczba oddziałów wylosowanych do badań
białogardzki	2
choszczeński	2
drawski	2
goleniowski	4
gryficki.	2
gryfiński	3
kamieński	2
kołobrzeski	3
koszaliński ziemski	2
łobeski	2
myśliborski.	2
policki	2
pyrzycki	2
sławieński	2
stargardzki	4
szczecinecki	3
świdwiński	2
wałECKI	2
Szczecin	16
Koszalin	4

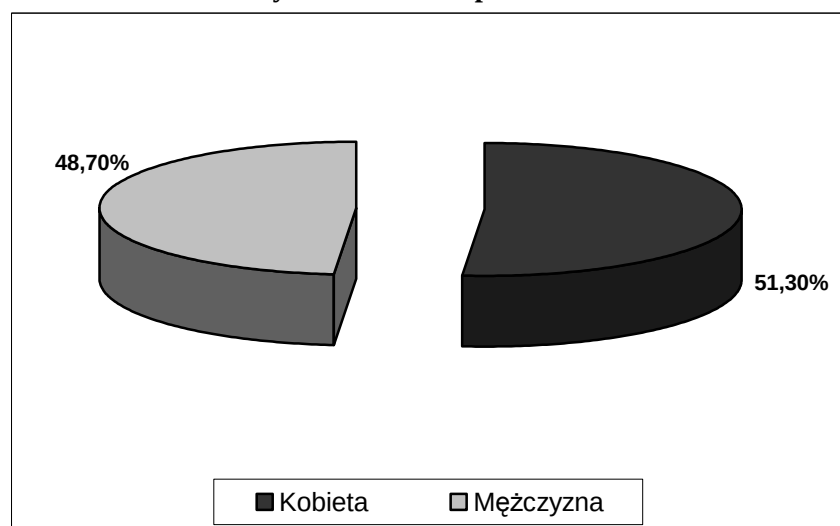
Świnoujście	2
Ogółem	65

Poniższe wykresy prezentują rozkład respondentów ze względu na ich wiek oraz płeć.

Wykres 3. Wiek respondentów.

Wykres 4. Płeć respondentów.

1.2.4. Narzędzie badawcze

Podstawowym narzędziem zastosowanym do badania uczniów był kwestionariusz ankiety audytoryjnej⁴. Gwarantował on z jednej strony bardzo wysoki stopień standaryzacji danych, umożliwiając łatwe dokonywanie porównań pomiędzy poszczególnymi powiatami oraz typami szkół, z drugiej zaś strony stanowił najefektywniejszy sposób dotarcia do badanej populacji. Kwestionariusze wypełniane były osobiście przez uczniów klas wybranych do badania (podczas jednej z lekcji, pod nadzorem przeszkolonych ankieterów). Zadaniem samych ankieterów było:

- odnalezienie wyznaczonej do badania klasy i przeprowadzenie w niej ankiety;
- wyjaśnienie respondentom celów badania, sposobu wypełniania kwestionariusza, zapewnienie o anonimowości oraz wyjaśnienie kwestii, które mogły się badanym wydać „podejrzane”, co bezpośrednio godziłoby w jakość udzielanych przez nich odpowiedzi⁵;
- rozwianie potencjalnych wątpliwości i niejasności, jakie mogły pojawić się w trakcie wypełniania kwestionariuszy.

Sama obecność ankieterów pełniła funkcje motywacyjne, zwiększając do maksimum liczbę zwróconych ankiet, podnosząc rzetelność udzielanych odpowiedzi oraz zmniejszając liczbę braków danych.

Kwestionariusz nakierowany był na rozpoznanie szczegółowych zagadnień określonych i wskazanych przez Zamawiającego. Należały do nich kwestie takie jak:

1. Zainteresowanie sytuacją na lokalnym rynku pracy.
2. Zainteresowanie sytuacją na lokalnym rynku edukacyjnym.
3. Posiadanie sprecyzowanej ścieżki kontynuacji nauki. (wybór uczelni wyższej).
4. Motywy wyboru przyszłej uczelni lub miejsca pracy, zawodu.
5. Oczekiwania wobec przyszłego kierunku i uczelni wyższej.
6. Plany dotyczące przyszłego życia zawodowego.
7. Pomoc przy podejmowaniu decyzji o wyborze kierunku uczelni wyższej.

⁴ Kwestionariusz ankiety audytoryjnej znajduje się w Załączniku nr 1.

⁵ Instrukcja dla ankieterów znajduje się w Załączniku nr 2.

8. Udział w zajęciach doradztwa i poradnictwa zawodowego.
9. Udział w wolontariacie i innych formach aktywności społecznej.
10. Udział w zajęciach pozaszkolnych.
11. Oczekiwania wobec przyszłego miejsca pracy i pracodawcy.
12. Pożądany sektor/rodzaj przyszłego miejsca pracy.
13. Aspiracje zawodowe.
14. Czynniki gwarantujące sukces życiowy.
15. Znajomość pracodawców, u których można znaleźć pracę.
16. Opinia na temat najważniejszych warunków uzyskania zatrudnienia.
17. Opinia na temat najskuteczniejszych metod poszukiwania pracy.
18. Znajomość form podejmowania pracy (w tym „elastyczne” formy zatrudnienia”).
19. Znajomość języków obcych.
20. Deklaracje wyjazdu poza miejsce zamieszkania.
21. Korzystanie z pomocy finansowej.
22. Częstotliwość korzystania z nowoczesnych środków multimedialnych.
23. Ocena praktycznej nauki zawodu (w przypadku szkół zawodowych).
24. Wykształcenie a możliwość zdobycia pracy.
25. Ocena relacji z nauczycielami.
26. Pytania o dane społeczno-demograficzne potrzebne do przeprowadzenia analiz.

Powyższe zagadnienia zostały zoperacjonalizowane przy pomocy odpowiednich pytań kwestionariuszowych dających się pogrupować w trzy główne bloki tematyczne:

Doświadczenia, preferencje i plany edukacyjne uczniów

- przyczyny wyboru szkoły;
- preferencje dotyczące kontynuowania nauki;
- związek między wykształceniem a szansą podjęcia pracy;
- orientacja w zakresie oferty edukacyjnej;
- doświadczenia związane z kształceniem pozaszkolnym.

Szanse, preferencje i plany zawodowe uczniów

- oszacowanie subiektywnego prawdopodobieństwa znalezienia pracy po szkole;

- gotowość do szukania pracy poza miejscem zamieszkania;
- analiza oczekiwań płacowych;
- orientacja w zakresie oferty instytucji rynku pracy;
- oczekiwania dotyczące warunków przyszłego zatrudnienia;
- korzystanie z poradnictwa zawodowego.

Samoocena uczniów w aspekcie rynku pracy

- ocena szans na znalezienie pracy;
- wyznaczniki sukcesu zawodowego;
- znajomość języków obcych i umiejętność ich wykorzystania;
- poziom świadomości odnoszącej się do mechanizmów kierujących rynkiem pracy;
- korzystanie z nowoczesnych środków multimedialnych.

Jednym z organizacyjnych priorytetów dotyczących realizacji badań z wykorzystaniem ankiety audytoryjnej było nie zakłócanie rytmu funkcjonowania szkoły i nie zabieranie uczniom więcej czasu niż było to absolutnie konieczne. W związku z tym przeważająca liczba pytań miała charakter zamknięty. Kwestionariusz dopełniła niewielka liczba pytań półotwartych. Z takich samych – związanych z ograniczeniem czasowym – względów, znacząca liczba pytań miała charakter rozstrzygający a zatem przewidujący możliwość tylko dwóch odpowiedzi właściwych „tak” lub „nie”. Ze względu na zróżnicowany przedmiot badania – uczniowie szkół ogólnokształcących oraz zawodowych – konieczne było zastosowanie w kwestionariuszu ankiety pytań filtrujących, które pozwoliły adresować do uczniów kolejne sekcje kwestionariusza w sposób selektywny. Część pytań, mierzących natężenie określonej cechy bądź siły przekonania na określony temat została skonstruowanych w oparciu o skalę. W kwestionariuszu nie zabrakło też pytań sprawdzających, służących weryfikacji rzetelności odpowiedzi udzielonych przez respondentów.

Aby umożliwić ustalenie danych niezależnych dotyczących cech społeczno-demograficznych (takich jak wiek, płeć czy wykształcenie rodziców) respondenta, mających wpływ na rozkład odpowiedzi na poszczególne pytania właściwe, w końcowej części kwestionariusza

zamieszczono pytania metryczkowe – o dane społeczno-demograficzne dotyczące sytuacji badanych uczniów.

1.3. Realizacja badań

Realizację badań można podzielić na dwa zasadnicze etapy:

Przygotowanie logistyczne i organizacja badań

Na tym etapie – w oparciu o skompletowaną uprzednio bazę danych (na podstawie informacji uzyskanych z Systemu Informacji Oświatowej (SIO) oraz Ministerstwa Edukacji Narodowej) oraz przeprowadzony z jej wykorzystaniem dobór próby badawczej – konsultowano z poszczególnymi dyrektorami szkół terminy przeprowadzania ankiet audytoryjnych w podległych im klasach. Proces ten przebiegł bez komplikacji, przede wszystkim ze względu na fakt, iż Kuratorium Oświaty w Szczecinie, na prośbę realizatora badań zamieściło na swojej stronie internetowej oświadczenie rekomendujące ich przeprowadzenie. Następnie, aby skoordynować pracę ankierów z możliwościami transportowymi oraz dostępnością czasową poszczególnych klas, przyjęto szereg założeń logistycznych, które w trakcie badań ulegały modyfikacjom pozwalającym zoptymalizować docieranie do poszczególnych szkół w wyznaczonych godzinach. Na kilka dni przed przystąpieniem do realizacji badań właściwych w siedzibie Centrum Doradztwa Strategicznego w Krakowie (realizatora badań) odbyło się szkolenie ankierów – każdy z nich został szczegółowo poinformowany o zakresie swoich obowiązków oraz o tle i celu badań.

Badania właściwe

Badania właściwe zostały przeprowadzone w dniach 21 – 25 maja 2007 r. i polegały na realizacji 65 ankiet audytoryjnych w szkołach wszystkich powiatów województwa zachodniopomorskiego. Zarówno dyrektorzy szkół jak i uczniowie podeszli do badań z dużą życzliwością, na co niewątpliwy wpływ miała zgoda na ich realizację uzyskana od każdego z organów prowadzących właściwych dla poszczególnych szkół. W konsekwencji żaden

dyrektor nie utrudniał a tym bardziej nie uniemożliwiał przeprowadzenia badań, co pozwoliło na ich sprawną realizację zgodnie z harmonogramem⁶.

⁶ Zestawienie szkół objętych badaniem wraz z datą jego przeprowadzenia znajduje się w Załączniku nr 3 do niniejszego raportu.

1.4. Kontrola i nadzór

Fot. Marta Gruszka, CDS

Podczas realizacji badań przeprowadzono kontrolę i nadzór poprawności realizacji kwestionariusza ankiety audytoryjnej oraz pracy ankierów. Kontroli poddana była ilość i jakość wypełnianych kwestionariuszy ankiety audytoryjnej. Ponadto prowadzona była superwizja polegająca na obserwacji pracy ankierów. Zarówno ankierzy jak i oddziały szkolne poddane superwizji zostały dobrane losowo, co zapewniło wysoki stopień kontroli jakości przeprowadzania badania. Dzięki wcześniejszemu przeszkoleniu

ankierów, zostały zachowane wszelkie standardy i wymogi rzetelnej i profesjonalnej realizacji badań przy użyciu kwestionariusza ankiety audytoryjnej. Bieżący monitoring jakości i ilości wypełnianych kwestionariuszy prowadzony był w czasie realizacji badań, każdego dnia po zakończeniu pracy ankierów. Stały kontakt superwizora z ankierami pozwalał na wyjaśnianie wszelkich wątpliwości w czasie realizacji poszczególnych etapów badania uczniów szkół ponadgimnazjalnych województwa zachodniopomorskiego. Metoda ta

Fot. Marta Gruszka, CDS

Fot. Marta Gruszka, CDS

umożliwiała zarówno kontrolę jakości i ilości wypełnianych kwestionariuszy ankiety audytoryjnej, jak również nadzór nad poprawnością realizacji badania w poszczególnych, wytypowanych klasach i typach szkół ponadgimnazjalnych województwa zachodniopomorskiego. Ilość ankiet realizowanych w poszczególnych oddziałach szkolnych zależała od liczby uczniów w danej klasie oraz od frekwencji uczniów w dniu przeprowadzania badania, a końcowa liczba wypełnionych kwestionariuszy nie odbiegła w

znaczący sposób od oszacowań poczynionych podczas opracowywania próby badawczej. Nadzór w miejscach realizacji badań pozwolił natomiast na kontrolę odpowiedniego, założonego w planie badań, rozkładu poszczególnych typów szkół w ujęciu powiatowym.

1.5. Struktura raportu

Sposób prezentacji wyników w niniejszym raporcie pokrywa się z podziałem na badawcze bloki tematyczne obejmujące zawarte w kwestionariuszu zagadnienia. Ponadto w ramach poszczególnych grup zagadnień badawczych wyniki różnicowane są strukturą terytorialną województwa (poszczególne powiaty) oraz typami badanych szkół. Na każdy z tak skonstruowanych bloków tematycznych składa się analiza i interpretacja rezultatów uzyskanych poprzez odpowiedzi uczniów na poszczególne pytania kwestionariuszowe.

Integralną część raportu stanowią dwa aneksy tabelaryczne. Pierwszy z nich prezentuje rozkłady odpowiedzi na poszczególne pytania w ujęciu wojewódzkim, powiatowym oraz ze względu na typy szkół a także wybrane tabele krzyżowe. Drugi natomiast to rozkłady odpowiedzi respondentów w ramach każdego z badanych oddziałów szkolnych.

II. WYNIKI BADAŃ

2.1. Doświadczenia, preferencje i plany edukacyjne uczniów

Decyzja o rozpoczęciu kształcenia w danym typie szkoły ponadgimnazjalnej w dużej mierze warunkuje, a nierzadko determinuje przyszłą ścieżkę kariery edukacyjnej młodych ludzi. W badaniach przeprowadzonych wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych województwa zachodniopomorskiego zapytano o motywy wyboru szkoły. Najwięcej wskazań otrzymały odpowiedzi, które można uznać za merytoryczne przesłanki podjęcia decyzji o nauce w danej placówce – 51.2% uczniów wybrało szkołę kierując się własnymi zainteresowaniami, dla 45% istotna była możliwość zdobycia konkretnego zawodu, a 38.4% polegało na dobrej opinii o szkole. Przekonanie o silnie sprofesjonalizowanych motywach wyboru szkoły, jakiego można nabrać po lekturze powyższych wyników, zostaje nieco osłabione gdy okazuje się iż 47.6% badanych decyduje się na konkretną placówkę edukacyjną ze względu na bliskość dojazdu a kolejne 26.5% ze względu na kolegów i znajomych. Trudno jednak oprzeć się wrażeniu, że takie – nazwijmy je dogodnościowymi – motywy podjęcia decyzji o dalszej ścieżce edukacyjnej ustępują motywom merytorycznym, a w oparciu o dalszy horyzont czasowy – perspektywicznym.

Tabela 2. Motywy wyboru szkoły wskazane przez respondentów.

Powód wyboru szkoły	Liczebność	Odsetek odpowiedzi
Ze względu na zainteresowania	644	51,2%
Ze względu na rodziców	202	16,0%
Chciał zdobyć konkretny zawód	566	45,0%
Ze względu na kolegów, znajomych	334	26,5%
Ze względu na bliskość	599	47,6%
Szkoła miała dobrą opinię	484	38,4%
Taki wybór doradzono mi w gimnazjum	145	11,5%
Po prostu trzeba było coś wybrać	339	26,9%

Uwaga: Nie uwzględniono braków danych.

Ze względu na możliwość wyboru więcej niż jednej odpowiedzi procenty nie sumują się do 100.

Warto zauważyć, że dwa najbardziej merytoryczne powody wyboru szkoły – a więc „zainteresowania” i „chęć zdobycia konkretnego zawodu” uzyskały najwięcej wskazań wśród uczniów szkół policealnych i zasadniczych szkół zawodowych. To respondenci z tych grup

najczęściej kończą edukację na etapie obecnej szkoły, w związku z czym wiążą duże nadzieje z jakością wykształcenia jaką im ona zapewnia – aby poradzić sobie na rynku pracy, uczniowie tacy już na etapie wyboru szkoły ponadgimnazjalnej muszą podjąć decyzję sprofesjonalizowaną i perspektywiczną. Odwrotna sytuacja ma miejsce w liceach – zarówno profilowanych jak i ogólnokształcących – gdzie uczniowie mając w perspektywie lata edukacji na kolejnych szczeblach, przy wyborze szkoły ponadgimnazjalnej relatywnie najczęściej kierują się bliskością dojazdu bądź opinią kolegów i znajomych. Należy pamiętać, że uczniowie tych szkół – w przeciwieństwie do swoich rówieśników z techników, zasadniczych szkół zawodowych i szkół policealnych – kończąc edukację na obecnym etapie nie legitymują się żadnym zawodem. Fakt ten stanowi wytłumaczenie dla niskiego odsetka odpowiedzi „chciałem zdobyć konkretny zawód” w tej grupie respondentów.

Tabela 3. Motywy wyboru szkoły wskazane przez respondentów według typów szkół.

Powód wyboru szkoły	Typ szkoły				
	Liceum ogólnokształcące	Liceum profilowane	Technikum	Szkoła policealna	Zasadnicza szkoła zawodowa
Ze względu na zainteresowania	51,0%	50,0%	47,2%	56,8%	61,8%
Ze względu na rodziców	16,9%	12,8%	18,6%	10,8%	11,8%
Chciał zdobyć konkretny zawód	10,2%	22,3%	68,9%	78,4%	72,4%
Ze względu na kolegów, znajomych	35,2%	37,8%	21,0%	10,8%	12,9%
Ze względu na bliskość	62,2%	54,8%	39,6%	37,8%	32,4%
Szkoła miała dobrą opinię	50,3%	48,9%	32,4%	16,2%	21,8%
Taki wybór doradzono mi w gimnazjum	17,4%	12,8%	7,8%	2,7%	8,8%
Po prostu trzeba było coś wybrać	26,8%	32,4%	27,1%	21,6%	21,8%

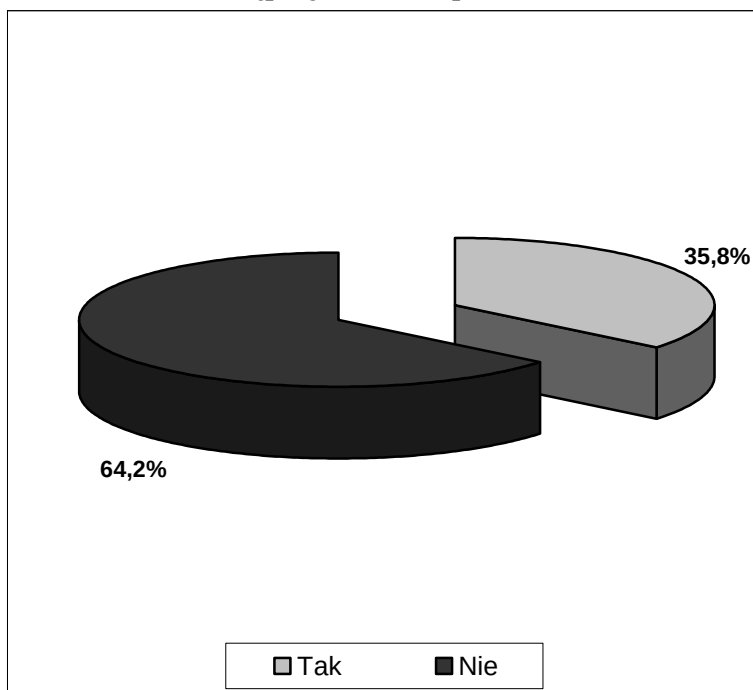
Uwaga: Na jasnoszaro zaznaczono 2 najwyższe wartości dla każdego powodu.

Nie uwzględniono braków danych.

Ze względu na możliwość wyboru więcej niż jednej odpowiedzi procenty nie sumują się do 100.

Uczniowie zapytani o to czy mają wiedzę o ofercie edukacyjnej dostępnej w swoim powiecie, w przeważającym stopniu odpowiadają przecząco – edukacyjnymi rozwiązaniami dotyczącymi swojej przyszłości zainteresowanych jest niewiele ponad 1/3 respondentów. Wysoki odsetek osób niezainteresowanych tym zagadnieniem (ponad 64%) można tłumaczyć zarówno tym, że badaniem zostali objęci uczniowie przedostatnich oddziałów (a zatem kończący edukację na obecnym poziomie dopiero za ponad rok), odkładający decyzję o wyborze dalszej ścieżki edukacyjnej na później, oraz tym, że duża część młodzieży ma jasno sprecyzowaną ścieżkę własnej kariery naukowo-zawodowej i wszystkie sygnały o możliwości alternatywnego wyboru płynące z otoczenia traktuje jak swego rodzaju szum informacyjny powodujący pewien dyskomfort decyzyjny.

Wykres 5. Rozkład odpowiedzi na pytanie - czy posiadasz wiedzę o ofercie edukacyjnej dostępnej w Twoim powiecie?

Taka psychologiczna determinanta rozkładu odpowiedzi na pytanie o znajomość oferty edukacyjnej zyskuje na wymowie, kiedy przyjrzymy się jak wygląda zainteresowanie tą kwestią w poszczególnych typach szkół. Okazuje się bowiem, że jest ono na względnie wyrównanym poziomie we wszystkich rodzajach badanych placówek i waha się w granicach od 31.2% dla techników do 44.4% dla szkół policealnych.

Tabela 4. Rozkład odpowiedzi na pytanie - czy posiadasz wiedzę o ofercie edukacyjnej dostępnej w Twoim powiecie? – w rozbiciu na poszczególne typy szkół.

Czy interesujesz się ofertą edukacyjną dostępną w Twoim powiecie?	Typ szkoły					Ogółem
	Liceum ogólnokształcące	Liceum profilowane	Technikum	Szkoła policealna	Zasadnicza szkoła zawodowa	
Nie	63,3%	60,8%	68,8%	55,6%	60,4%	64,4%
Tak	36,7%	39,2%	31,2%	44,4%	39,6%	35,6%

Uwaga: Nie uwzględniono braków danych.

Istotne różnice można natomiast dostrzec, analizując to jak zainteresowanie ofertą edukacyjną kształtuje się w poszczególnych powiatach. I tak, najlepiej poinformowani w tym względzie uczniowie kształcą się w szkołach powiatu łobeskiego, koszalińskiego i świdwińskiego (odpowiednio 53.1%, 48.4% oraz 45.8%), natomiast największy deficyt informacyjny w omawianym obszarze dotyczy uczniów powiatu gryfińskiego, Świnoujścia i goleniowskiego (odpowiednio 28.1%, 25% oraz 24.2% uczniów posiadających wiedzę o ofercie edukacyjnej)

Tabela 5. Rozkład odpowiedzi twierdzącej na pytanie - czy posiadasz wiedzę o ofercie edukacyjnej dostępnej w Twoim powiecie? – w powiatach, które uzyskały najwyższe i najniższe wartości.

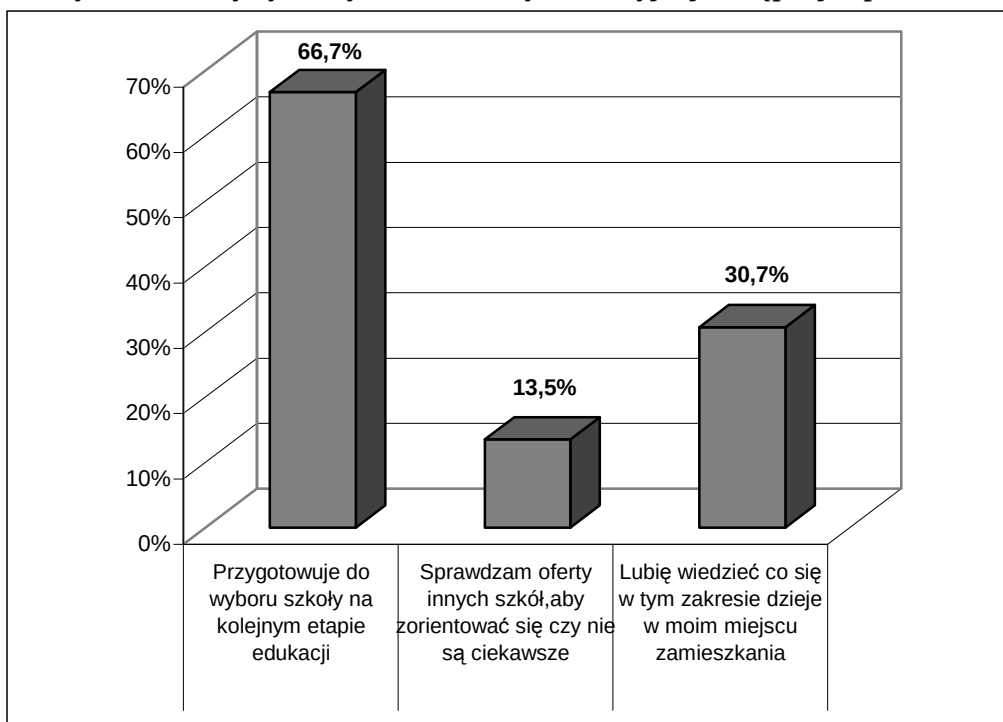
Powiat	Czy interesujesz się ofertą edukacyjną dostępną w Twoim powiecie?
łobeski	53,1%
koszaliński	48,4%
świdwiński	45,8%
gryfiński	28,1%
Świnoujście	25,0%
goleniowski	24,2%

Uwaga: Nie uwzględniono braków danych.

Uczniów interesujących się ofertą edukacyjną we własnym powiecie zapytano o to w jakim celu ją wykorzystują, co im ona daje. Spośród trzech możliwych odpowiedzi respondenci najczęściej wybierali tę, odnoszącą się do wyboru szkoły na kolejnym etapie edukacji (66.7%). Blisko dwa razy rzadziej (30.7%) ankietowani twierdzili, że po prostu lubią wiedzieć co się w tym obszarze dzieje. Najmniej wskazań uzyskała odpowiedź, która sugeruje, iż uczniowie traktują wiedzę o ofercie edukacyjnej jako swego rodzaju zasób pozwalający im na bycie konkurencyjnymi. Dzięki niemu – jeśli okaże się, że inna szkoła jest

bardziej konkurencyjna od obecnej – uczniowie, którzy udzielili takiej odpowiedzi skłonni są do zmiany placówki edukacyjnej, z tej z której usług korzystali dotychczas, na placówkę mogącą w sposób bardziej efektywny wyjść naprzeciw ich oczekiwaniom.

Wykres 6. Motywy korzystania z oferty edukacyjnej dostępnej w powiecie.

Ponad 2/3 badanych uczniów (71.7%) zamierza kształcić się dalej po zakończeniu edukacji na obecnym poziomie. Co ciekawe, ponad 21% ankietowanych nie potrafi odpowiedzieć jednoznacznie czy swoją ścieżkę edukacyjną zakończy na szkole, w której kształci się w tej chwili czy będzie kontynuować ją w placówce wyższego stopnia – uczniowie tacy wybierają odpowiedź „jeszcze nie wiem”. Tylko kilka procent (6.5%) respondentów odpowiada zdecydowanie, że obecna szkoła jest ostatnim przystankiem na drodze edukacyjnej, którą podążają.

Tabela 6. Rozkład odpowiedzi na pytanie – Czy po ukończeniu szkoły zamierzasz kształcić się dalej?

Czy będziesz kształcić się dalej?	Liczebność	Odsetek odpowiedzi
Nie	81	6,5 %
Jeszcze nie wie	273	21,8%
Tak	898	71,7%
Ogółem	1252	100,0%

Uwaga: Nie uwzględniono braków danych.

Podczas gdy uczniowie liceów ogólnokształcących wyróżniają się jako ci, którzy zamierzają kształcić się dalej (92.4% z nich składa taką deklarację) to plany dotyczące dalszej nauki w pozostałych typach badanych szkół nie różnią się między sobą w stopniu, który można by uznać za szczególnie istotny – odsetek odpowiedzi twierdzących na pytanie: „Czy po ukończeniu szkoły, do której chodzisz obecnie zamierzasz kształcić się dalej?” waha się od 57.1% dla techników do 72.3% dla liceów profilowanych. W związku z niedużą rozbieżnością w ocenie tego zagadnienia, uprawniona jest analiza rozkładów odpowiedzi na omawiane pytanie w ujęciu powiatowym. I tak, zdecydowanie najwięcej uczniów zamierza kształcić się dalej w powiecie łobeskim, polickim oraz świdwińskim (ponad cztery piąte uczniów będzie się kształcić dalej). Najrzadziej decyzję o dalszej edukacji podejmują z kolei respondenci z powiatu kamieńskiego (54.3%) oraz wałeckiego (57.9%).

Tabela 7. Rozkład odpowiedzi twierdzących na pytanie – Czy po ukończeniu szkoły zamierzasz kształcić się dalej? – w powiatach, które uzyskały najwyższe i najniższe wartości.

Powiat	Czy po ukończeniu szkoły zamierzasz kształcić się dalej?
łobeski	87,5%
policki	86,1%
świdwiński	83,3%
goleniowski	60,2%
wałecki	57,9%
kamieński	54,3%

Uwaga: Nie uwzględniono braków danych.

Bardziej chętne do kontynuowania nauki po zakończeniu obecnej szkoły są dziewczęta – podczas gdy odsetek twierdzących odpowiedzi chłopców na pytanie o dalszą edukację wynosi 63%, w ich wypadku wartość ta kształtuje się na poziomie 80.3%.

Ponadto plany na następne lata są częściej związane z dalszym kształceniem w przypadku uczniów, których rodzice legitymują się wyższym wykształceniem. Można w tym przypadku mówić właściwie o liniowej zależności – im lepiej wykształceni rodzice, tym większy pęd do nauki u ich dzieci. I tak, najrzadziej wiążą swoją przyszłość z dalszym kształceniem, dzieci, których oboje rodziców zakończyło edukację na poziomie podstawowym lub zawodowym (od 50.9% w przypadku wykształcenia podstawowego jednego z rodziców i zawodowego drugiego, do 67.1% w przypadku wykształcenia zawodowego obojga rodziców), natomiast najczęściej młodzież, której oboje lub jedno z rodziców legitymuje się wykształceniem wyższym (do 86.8%).

Tabela 8. Rozkład odpowiedzi na pytanie – Czy po ukończeniu szkoły zamierzasz kształcić się dalej? – według płci respondentów.

Czy będzie się kształcić dalej	Płeć		Ogółem
	Kobieta	Mężczyzna	
Nie	25	54	79
	4,0%	9,1%	6,5%
Jeszcze nie wie	99	166	265
	15,8%	27,9%	21,7%
Tak	504	375	879
	80,3%	63,0%	71,9%

Uwaga: Nie uwzględniono braków danych.

Tabela 9. Rozkład odpowiedzi na pytanie – Czy po ukończeniu szkoły zamierzasz kształcić się dalej? – według wykształcenia rodziców respondentów.

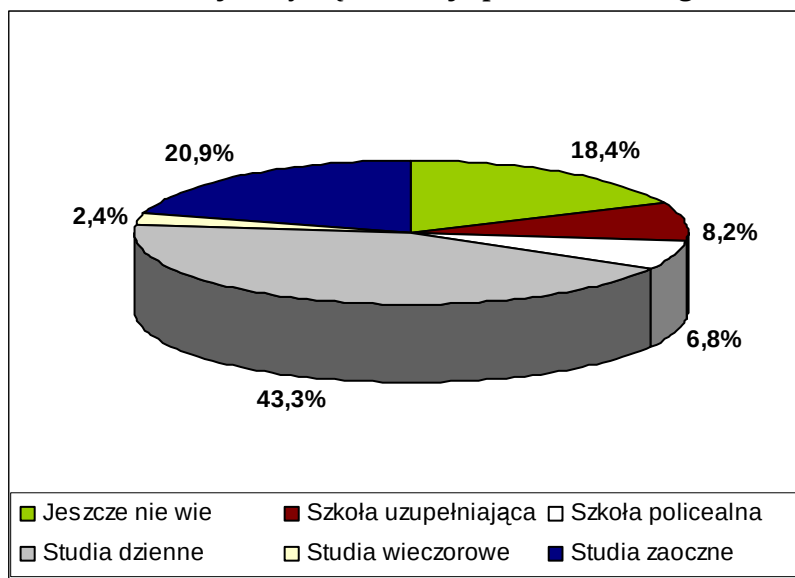
Wykształcenie rodziców	Czy będzie się kształcić dalej		
	Nie	Jeszcze nie wie	Tak
Oboje podstawowe	11,1%	25,0%	63,9%
Jedno podstawowe, drugie zawodowe	8,8%	40,4%	50,9%
Oboje zawodowe	6,0%	27,0%	67,1%
Jedno zawodowe, drugie średnie	5,3%	20,8%	74,0%
Oboje średnie	5,1%	20,9%	74,0%
Jedno średnie, drugie wyższe	3,3%	9,9%	86,8%
Oboje wyższe	4,6%	9,2%	86,2%
Ogółem	5,5%	21,6%	72,8%

Uwaga: Nie uwzględniono braków danych.

Preferencje dotyczące placówki edukacyjnej, z którą miałyby być związane dalsze kształcenie są przez uczniów określone dosyć wyraźnie – 43.3% z nich wybierze w przyszłościienne studia wyższe, podczas gdy 20.9% zdecyduje się na studia w trybie zaocznym. Pozostałe

wskazania respondentów dotyczące przyszłej placówki edukacyjnej kształtują się na niewielkim poziomie (zaledwie kilku procent). Nieco ponad 18% uczniów – mimo chęci dalszej nauki – nie potrafi jeszcze zdecydować w jakiej szkole będzie ją pobierała.

Wykres 7. Preferencje dotyczące rodzaju placówki dalszego kształcenia.

Rodzaj szkoły w jakiej uczniowie zamierzają kontynuować naukę jest silnie powiązany z typem placówki w jakiej kształcą się obecnie. Dlatego też uczniowie liceów (zarówno profilowanych jak i ogólnokształcących) w przyszłości najchętniej wybiorą studia dzienne. Respondenci kształcący się obecnie w technikach bądź szkołach policealnych będą zapewne próbowali wejść na rynek pracy zaraz po ukończeniu tych szkół; w związku z tym w roli uczniów widzą się przede wszystkim na studiach zaocznych. Przedstawiciele zasadniczych szkół zawodowych wiążą natomiast swoją przyszłość edukacyjną głównie ze szkołami uzupełniającymi – placówki te pozwolą im poszerzyć zawodowe kompetencje jakie da im ukończenie obecnej szkoły oraz umożliwią zdobycie wykształcenia średniego, które (jeśli ich ambicje edukacyjne nie zostaną jeszcze zaspokojone) w dalszej przyszłości może otworzyć im drogę do edukacji na poziomie wyższym.

Tabela 10. Preferencje dotyczące dalszego kształcenia według typów szkół.

Preferencje dotyczące rodzaju dalszego kształcenia	Typ szkoły					Ogółem
	Liceum ogólnokształcące	Liceum profilowane	Technikum	Szkoła policealna	Zasadnicza szkoła zawodowa	
Jeszcze nie wiem	12,5%	19,9%	23,9%	13,6%	22,0%	18,5%
Szkoła uzupełniająca	0%	1,4%	2,0%	9,1%	53,5%	8,2%
Szkoła policealna	4,7%	23,4%	4,4%	4,5%	8%	6,9%
Studia dzienne	71,1%	36,2%	31,3%	31,8%	3,9%	43,5%
Studia wieczorowe	,6%	,7%	3,7%	4,5%	5,5%	2,3%
Studia zaoczne	11,1%	18,4%	34,7%	36,4%	14,2%	20,6%
Ogółem	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

*Uwaga: Na jasnoszaro zaznaczono najwyższe wartości dla każdego wyboru.
Nie uwzględniono braków danych.*

W kontekście wyboru przyszłej szkoły zapytano uczniów (wyłącznie tych, którzy taki wybór rozważają) czym kierowaliby się przy podejmowaniu tego rodzaju decyzji. Spośród 8 możliwych odpowiedzi najczęściej wybieraną okazała się ta odnosząca się do zainteresowań – zaznaczyło ją blisko 88% badanych. Wysoki odsetek wskazań (odpowiednio 76.1% oraz 39.6%) uzyskały możliwości „chęć zdobycia konkretnego zawodu” i „dobra opinia o szkole”. Można zauważyć, że opinie uczniów w tej kwestii kształtują się bardzo podobnie jak w przypadku opisanego powyżej zagadnienia wyboru obecnej szkoły – wskazuje to, iż podjęta w przyszłości decyzja będzie dogłębnie przemyślana i oparta o przesłanki merytoryczne (odsetek odpowiedzi „wybiorę cokolwiek” czy „będę się kierował radami kolegów, znajomych” są nieznaczne).

Tabela 11. Przesłanki wyboru przyszłej szkoły.

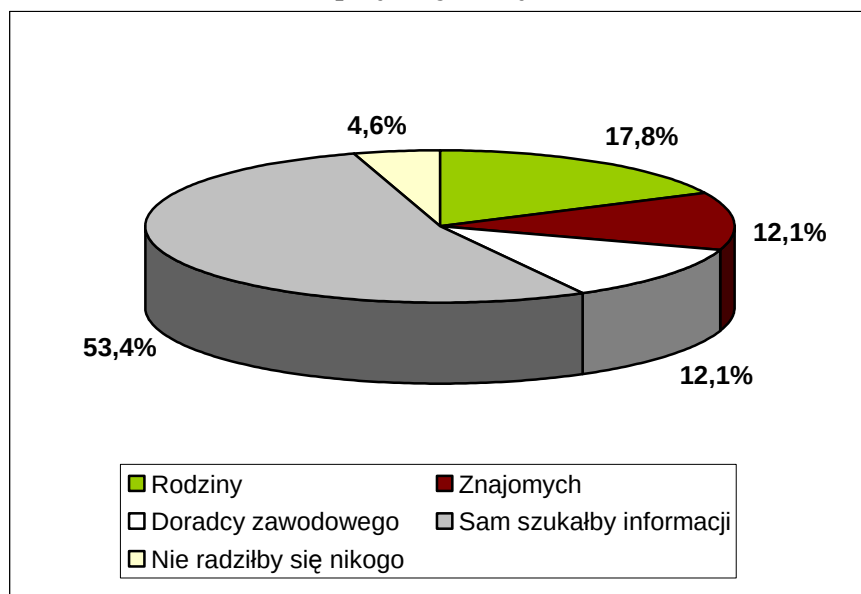
Przesłanki wyboru przyszłej szkoły	Liczebność	Odsetek odpowiedzi
Swoje zainteresowania	1029	87,7%
Chęć zdobycia konkretnego zawodu	893	76,1%
Dobra opinia o szkole	465	39,6%
Bliskość, łatwość dojazdu	208	17,7%
Rady rodziców	164	14,0%
Rady uzyskane w obecnej szkole	145	12,4%
Rady kolegów, znajomych	111	9,5%
Wybiorę cokolwiek	59	5,0%

*Uwaga: Nie uwzględniono braków danych.
 Ze względu na możliwość wyboru więcej niż jednej odpowiedzi procenty nie sumują się do 100.*

Poza pytaniem o to czym kierowaliby się uczniowie przy ewentualnym wyborze przyszłej szkoły, grupie która zadeklarowała, że chce w przyszłości pójść na studia wyższe zadano dwa dodatkowe pytania: do kogo zwróciliby się po radę przy wyborze uczelni oraz jakie nadzieje wiążą z nauką na tym szczeblu edukacji.

W odpowiedzi na pierwsze pytanie większość (53.3%) respondentów stwierdziła, że nie szukałaby w tej sprawie porad u nikogo innego tylko samodzielnie gromadziłaby informacje na ten temat. Ci uczniowie, którzy zdecydowaliby się zasięgnąć czyjejś opinii, najczęściej zwróciliby się do rodziny – na taki krok zdecydowałoby się niemal 18% badanych. Kolejne 12.1% poprosiłoby znajomych o radę w tej sprawie. Taki sam odsetek respondentów skorzystałby z pomocy doradcy zawodowego.

Wykres 8. Rozkład odpowiedzi na pytanie – Do kogo zwróciłbyś/abyś się po radę w wyborze przyszłej szkoły?

Uczniowie wiążący swoją przyszłość ze studiami na uczelni wyższej, zapytani o to jakie nadzieje pokładają w tym szczepku edukacji, jako podstawową korzyść wymieniali przede wszystkim „dobrą pozycję zawodową” jaką im ona zapewni. Ponad połowa respondentów spodziewa się przy tym, że bez ukończonych studiów wyższych nie znajdzie w przyszłości pracy oraz, że studia pozwolą im poszerzyć wiedzę i zainteresowania. Odpowiedzi uczniów odzwierciedlają tym samym opinie powszechnie funkcjonujące w społeczeństwie, według których wykształcenie wyższe stanowi warunek *sine qua non* perspektywy dobrze płatnej i interesującej pracy. Rynek pracy – zarówno w skali województwa jak i kraju – wydaje się jednakże weryfikować te obiegowe opinie. Zgłasza on bowiem rosnące zapotrzebowanie na osoby z wykształceniem zawodowym przy stałym poziomie chłonności absolwentów szkół wyższych (z wyjątkiem absolwentów kierunków poszukiwanych ze względu na szybki rozwój określonych sektorów gospodarki).

Tabela 12. Nadzieje, jakie uczniowie wiążą z podjęciem studiów wyższych.

Nadzieje, jakie uczniowie wiążą z podjęciem studiów wyższych	Liczebność	Odsetek odpowiedzi
Zapewnią dobrą pozycję zawodową	689	80,6%
Są niezbędne abym znalazł pracę	504	58,9%
Pozwolą poszerzyć wiedzę i zainteresowania	481	56,3%
Pozwolą spełnić moje, moich najbliższych ambicje	308	36,0%
Na studiach chciałby się dobrze bawić	166	19,4%
Nie ma sprecyzowanych oczekiwań wobec studiowania	7	8%
Pozwolą uciec przed wojskiem	64	7,5%

Uwaga: Nie uwzględniono braków danych.

Ze względu na możliwość wyboru więcej niż jednej odpowiedzi procenty nie sumują się do 100.

W celu stworzenia pełniejszego obrazu doświadczeń edukacyjnych młodzieży, uczniów szkół ponadgimnazjalnych województwa zachodniopomorskiego zapytano również czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy uczestniczyli w kursach, seminariach, szkoleniach, prywatnych lekcjach lub innych formach kształcenia pozaszkolnego. Twierdząco odpowiedziało zaledwie 30.6% ankietowanych.

Tabela 13. Rozkład odpowiedzi na pytanie - czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy uczestniczyłeś/aś w jakichś kursach?

Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy uczestniczyłeś/aś w jakichś kursach?	Liczebność	Odsetek odpowiedzi
Tak	384	30,6%
Nie	870	69,4%
Ogółem	1254	100,0%

Uwaga: Nie uwzględniono braków danych.

Przyglądając się udziałowi uczniów przejawiających tego typu aktywność w poszczególnych powiatach, można zauważyć, że jest on najwyższy w powiecie pyrzyckim, kołobrzeskim i goleniowskim (odpowiednio 53.3%, 43.8%, 40.4%). Z kolei najmniej respondentów brało udział we wspomnianych wyżej formach kształcenia pozaszkolnego w powiatach:

myśliborskim (18.8%), wałeckim (17.5%) oraz kamieńskim (17.1%). Warto ponadto wspomnieć, że spośród wszystkich pięciu typów szkół jakie zostały objęte badaniami, w liceach ogólnokształcących kształci się największy odsetek uczniów (42%), którzy uczestniczyli w omawianych typach zajęć. Należy to tłumaczyć uniwersalnym i niesprofilowanym charakterem wiedzy jaka przekazywana jest uczniom tego rodzaju placówek. Kształcenie pozaszkolne jest w ich przypadku niezwykle pomocne w określeniu lub rozwinięciu swoich zainteresowań, których pogłębienie i sprecyzowanie – zgodnie z wynikami przedstawionymi we wcześniejszej części raportu – będzie się mogło dokonać w trakcie nauki pobieranej na studiach wyższych.

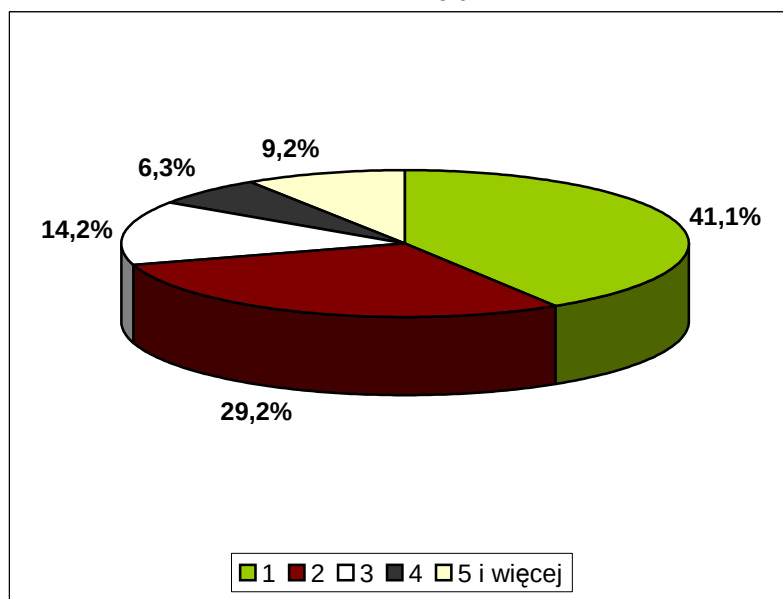
Tabela 14. Rozkład odpowiedzi twierdzących na pytanie - Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy uczestniczyłeś/aś w jakichś kursach? – w powiatach, które uzyskały najwyższe i najniższe wartości.

Powiat	Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy uczestniczyłeś/aś w jakichś kursach?
pyrzycki	53,3%
kołobrzeski	43,8%
goleniowski	40,4%
myśliborski	18,8%
wałecki	17,5%
kamieński	17,1%

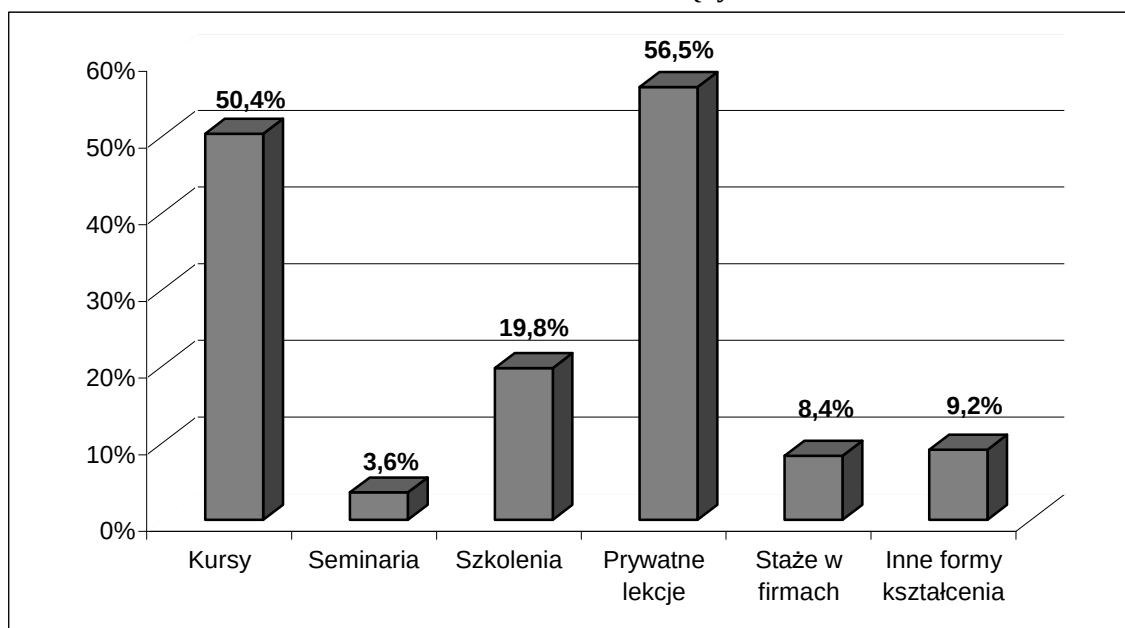
Uwaga: Nie uwzględniono braków danych.

Rozwijając zagadnienie form kształcenia pozaszkolnego, do uczniów, którzy z niego korzystali zwrócono się z prośbą o określenie w ilu tego typu przedsięwzięciach wzięli udział i jaki miały one charakter. I tak, ponad 70% ankietowanych uczestniczyło na przestrzeni ostatniego roku w nie więcej niż 2 typach zajęć takich jak kursy, seminaria, szkolenia, staże czy lekcje prywatne. Mniej niż 10% zaangażowało się natomiast w więcej niż cztery tego rodzaju aktywności. Zdecydowanie najbardziej popularną formą kształcenia pozaszkolnego okazały się prywatne lekcje oraz różnego rodzaju kursy – do uczestnictwa w nich przyznaje się odpowiednio 56.5% oraz 50.4% ankietowanych, spośród tych, którzy w ogóle podjęli jakąś aktywność kształcenia pozaszkolnego. Kolejne 19% wzięło w ciągu ostatniego roku udział w szkoleniach.

Wykres 9. Liczba typów form kształcenia, w których uczniowie brali udział w ciągu ostatnich 12 miesięcy.

Wykres 10. Rodzaje kształcenia pozaszkolnego, w których uczniowie brali udział w ciągu ostatnich 12 miesięcy.

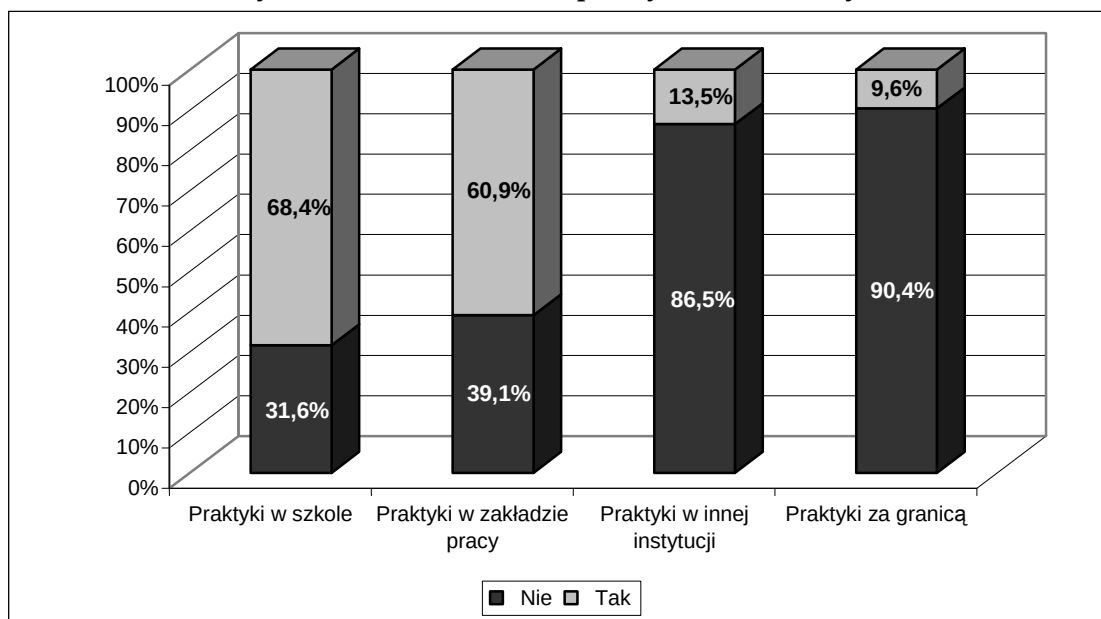

Spośród praktyk zawodowych o jakie zapytano uczniów szkół ponadgimnazjalnych województwa zachodniopomorskiego⁷, tymi w których udział brali oni najczęściej były praktyki organizowane w szkole (68.4%) oraz w zakładzie pracy (60.9%). Zdecydowanie

⁷ Pytanie zostało poprzedzone instrukcją, która zwracała uwagę, że mają na nie odpowiedzieć wyłącznie uczniowie techników, zasadniczych szkół zawodowych oraz szkół policealnych.

razdziej uczniowie mieli okazję uczestniczyć w zajęciach praktycznych w Centrach Kształcenia Praktycznego i innych instytucjach na terenie kraju (13.5%), a tylko sporadycznie za granicą (9.6%).

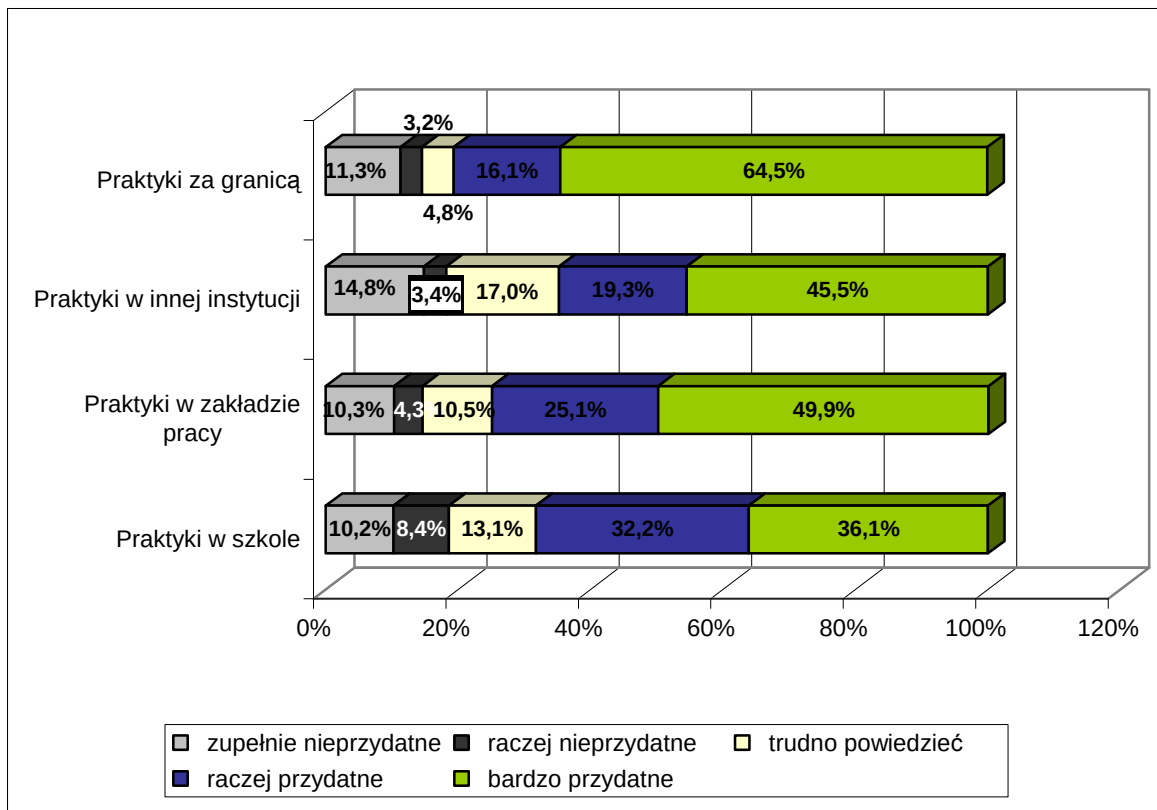
Wykres 11. Uczestnictwo w praktykach zawodowych.

Ogólnie rzecz biorąc, ci uczniowie, którzy uczestniczyli w praktykach organizowanych przez szkołę wysoko ocenili ich przydatność. Najbardziej pożyteczne były zdaniem uczniów praktyki zagraniczne (80.6% odpowiedzi „raczej przydatne” i „bardzo przydatne”), a najmniej praktyki w innych instytucjach (64.8% takich odpowiedzi)⁸. Należy zwrócić uwagę na dużą liczbę ocen bardzo pozytywnych (64.5%) dla praktyk zagranicznych - można je traktować jako uczniowski wskaźnik nie tylko przydatności ale i atrakcyjności tego typu zajęć oraz manifest preferencji co do kształtu przyszłych pozaszkolnych zajęć praktycznych, których organizacja leży w gestii szkoły.

⁸ Ze względów metodologicznych (zebranie i opracowanie odpowiedzi) uczniowie nie byli proszeni o wskazanie w jakich innych instytucjach odbywali praktyki.

Wykres 12. Ocena praktyk zawodowych.

Ponieważ zajęcia praktyczne prawdopodobnie nie były organizowane tylko i wyłącznie w miejscowościach i powiatach, w których zlokalizowane były szkoły, nie ma sensu analizować jak wyglądała ocena praktyk szkolnych w poszczególnych powiatach województwa zachodniopomorskiego. Konieczne jest natomiast przyjrzenie się temu, jak uczniowie różnych typów szkół postrzegali użyteczność praktyk szkolnych. Ponieważ praktyki w innych instytucjach i praktyki zagraniczne były rzadkością wśród uczniów badanych szkół ograniczymy się wyłącznie do pokazania oceny przydatności praktyk szkolnych i organizowanych w zakładach pracy.

Tabela 15. Ocena praktyk w szkole i zakładzie pracy według typów szkół.

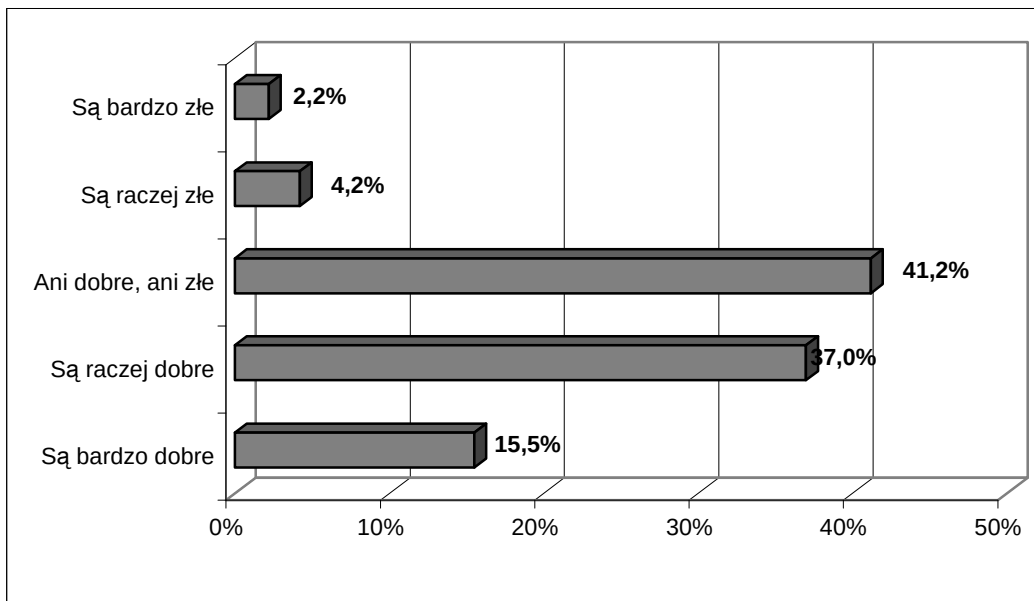
Ocena praktyk	Praktyki w szkole			Praktyki w zakładzie pracy		
	Technikum	Szkoła policealna	Zasadnicza szkoła zawodowa	Technikum	Szkoła policealna	Zasadnicza szkoła zawodowa
zupełnie nieprzydatne	11,71%	4,55%	6,54%	10,11%	11,85%	12,50%
raczej nieprzydatne	7,59%	13,64%	9,35%	8,31%	5,19%	6,25%
trudno powiedzieć	12,97%	18,18%	12,15%	13,03%	12,22%	18,75%
raczej przydatne	35,76%	13,64%	26,17%	32,36%	24,07%	25,00%
bardzo przydatne	31,96%	50,00%	45,79%	36,18%	46,67%	37,50%

Uwaga: Nie uwzględniono braków danych.

Jak można zaobserwować w tabeli powyżej, praktyki organizowane w szkole są przydatne w niemal takim samym stopniu według uczniów wszystkich trzech typów omawianych szkół – suma odpowiedzi „raczej i bardzo przydatne” kształtuje się na poziomie od 63.64% w szkołach policealnych do 71.96% w zasadniczych szkołach zawodowych. Niewiele inaczej sytuacja przedstawia się w przypadku praktyk w zakładzie pracy, które najlepiej oceniane są przez uczniów szkół policealnych – 70.74% respondentów uznało je za „raczej i bardzo przydatne”, podczas gdy w technikach i zasadniczych szkołach zawodowych było to odpowiednio 68.54% i 62.5%.

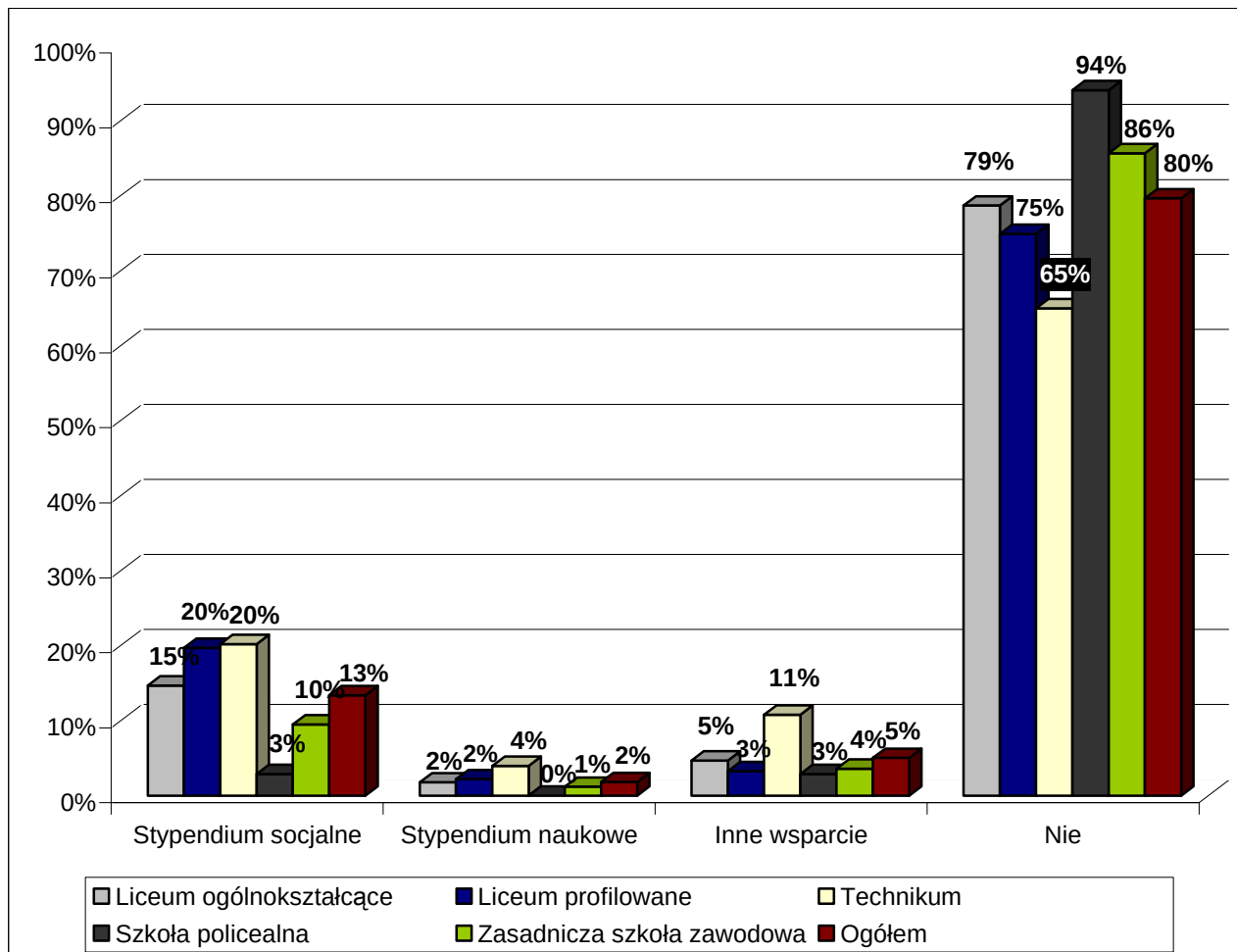
Jednym z pytań nie wpisujących się co prawda *par excellence* w żaden z trzech głównych obszarów badawczych, ale najbardziej zbliżonym do zagadnienia edukacji (stąd opis wyników jakie dostarczyło jego zastosowanie zamieszczony w tym rozdziale) była prośba o ocenę relacji z nauczycielami z własnej szkoły. Co prawda odpowiedzi uczniów najczęściej (bo w ponad 41% przypadków) były neutralne i stwierdzały, że relacje te są „ani dobre ani złe”, ale zdecydowana przewaga odpowiedzi pozytywnych (52.5%) nad negatywnymi (6.4%) pozwala ocenić relacje nauczyciele-uczniowie jako dobre. Wyniki te nie różnicują się znacząco na poziomie typu szkoły – w żadnym rodzaju badanych placówek suma odpowiedzi: relacje „są raczej złe” oraz „są bardzo złe” nie przekroczyła 8%.

Wykres 13. Ocena relacji z nauczycielami.

Aby wyczerpać zagadnienie doświadczeń, preferencji i planów edukacyjnych uczniów szkół ponadgimnazjalnych województwa zachodniopomorskiego, warto zaprezentować rozkład ich odpowiedzi na pytanie o to, czy w czasie nauki w obecnej szkole korzystali z pomocy finansowej. Niemal 3/4 respondentów nie korzystało z takiego wsparcia. Najrzadziej z finansowej zapomogi korzystali uczniowie szkół policealnych (5.9%), najczęściej natomiast osoby kształcące się w technikach (35%). Najczęściej pobieraną pomocą było stypendium socjalne, które podreperowało budżet 16.6% uczniów.

Wykres 14. Korzystanie z pomocy finansowej według typów szkół.

Uwaga: Jako inne wsparcie uczniowie traktowali przede wszystkim stypendium unijne oraz w kilku przypadkach stypendium sportowe oraz kościelne.

2.2. Szanse, preferencje i plany zawodowe uczniów

Na szanse wejścia młodych ludzi na rynek pracy duży wpływ ma to, w jakim stopniu identyfikują oni poszczególne instytucje rynku pracy i w jakiej mierze znają ich oferty. Uczniów szkół ponadgimnazjalnych województwa zachodniopomorskiego zapytano o znajomość ofert najpopularniejszych i znajdujących się w większości badanych powiatów instytucji rynku pracy. Okazuje się, że niemal 60% respondentów w ogóle nie zna ofert żadnych z wymienionych instytucji. Spośród tych, którzy potrafią zidentyfikować ofertę przynajmniej jednej z instytucji, najwięcej respondentów (47.8%) wie z czego może

skorzystać w Powiatowym Urzędzie Pracy. Wskazania świadczące o znajomości ofert pozostałych organizacji kształtują się na poziomie poniżej 11%.

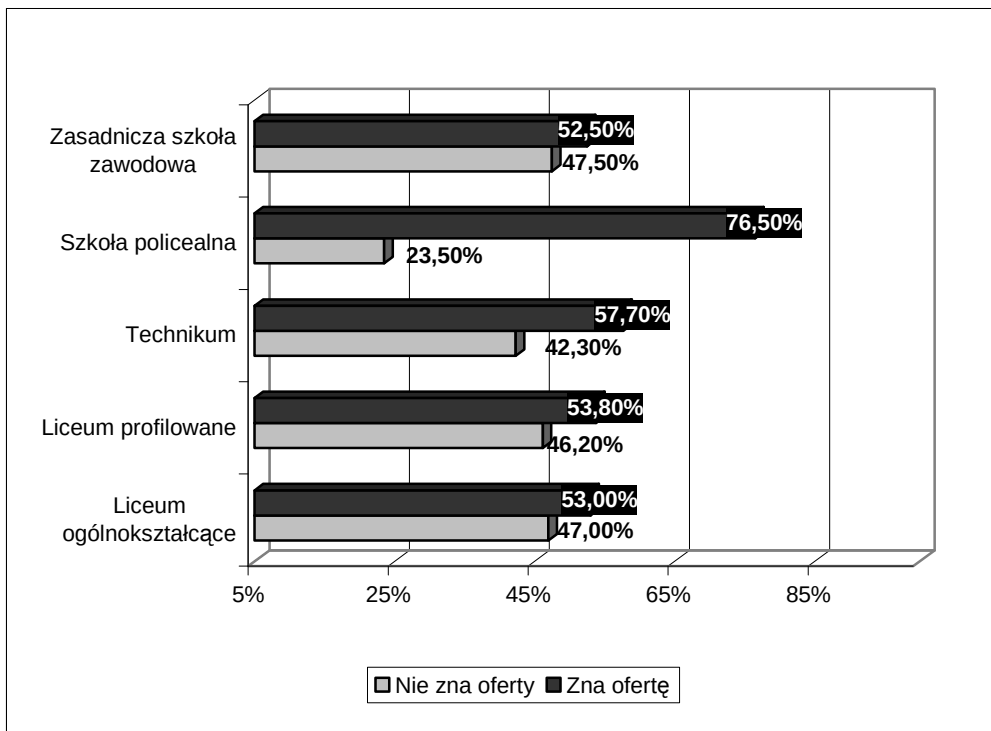
Tabela 16. Znajomość oferty edukacyjnej przez respondentów.

Znajomość oferty edukacyjnej	Liczebność	Odsetek odpowiedzi
Nie zna oferty	246	58,2%
Powiatowy Urząd Pracy	202	47,8%
Zakład Doskonalenia Zawodowego	42	9,9%
Ochotniczy Hufiec Pracy	45	10,6%
Centrum Kształcenia Ustawicznego, Praktycznego	32	7,6%
Szkolny Ośrodek Kariery	34	8,0%
Różne stowarzyszenia i organizacje	57	13,5%

*Uwaga: Nie uwzględniono braków danych.
 Ze względu na możliwość wyboru więcej niż jednej odpowiedzi procenty nie sumują się do 100.*

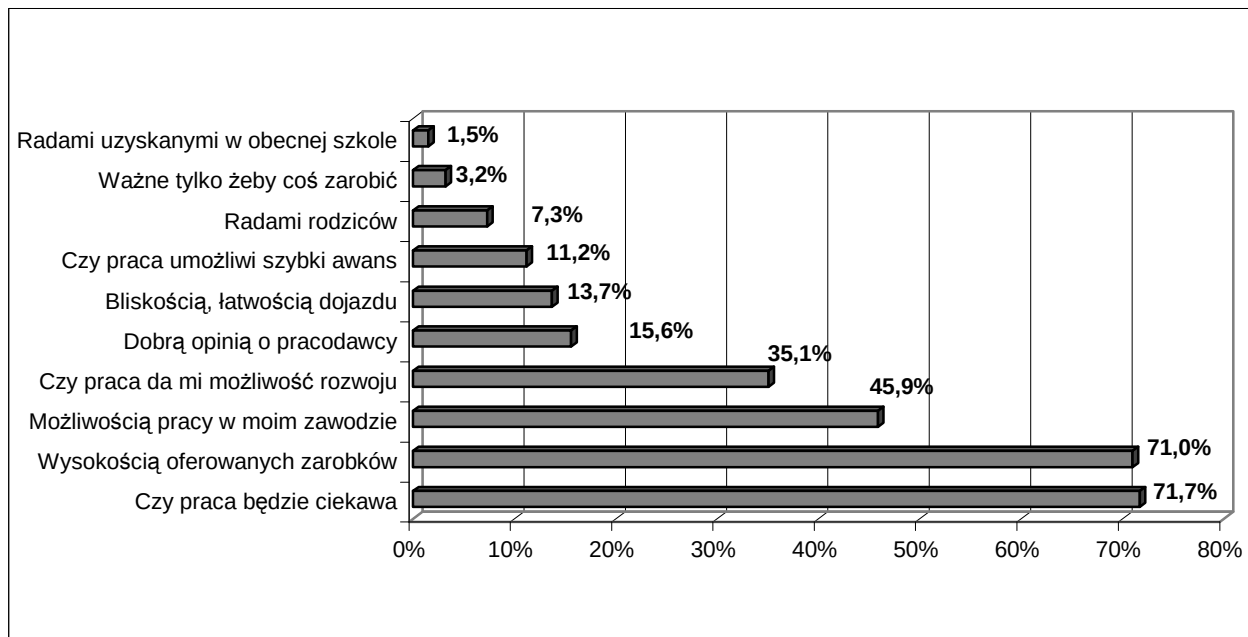
Co ciekawe, podczas gdy znajomość oferty instytucji rynku pracy wśród uczniów techników, zasadniczych szkół zawodowych oraz liceów obydwu typów kształtuje się na podobnym poziomie (między 52.5 a 57.7%), świadomość respondentów ze szkół policealnych jest wyraźnie wyższa – 76.5% wie z czego może we wspomnianych instytucjach skorzystać. Taka sytuacja ma zapewne związek z tym, że uczniowie szkół policealnych są w przeważającej części starsi – mają oni wszakże za sobą co najmniej 3 lata nauki w szkole kończącej się egzaminem maturalnym. Ich szersza wiedza na temat instytucji rynku pracy idzie zapewne w parze z bardziej rozwiniętą, ogólnie rozumianą świadomością mechanizmów kierujących rynkiem pracy.

Wykres 15. Znajomość oferty instytucji rynku pracy według typów szkół.

Aby poznać motyw wyboru pracy jakimi kierują się uczniowie poproszono ich o wybiegnięcie w przyszłość i zastanowienie się czym kierowaliby się przy podejmowaniu takiej decyzji (zapewne część uczniów – tych, którzy już pracowali - na tak postawione pytanie udzielała odpowiedzi opartej o własne doświadczenie). Okazuje się, że dwie cechy przyszłej pracy są kluczowe dla jej podjęcia – powinna być ona dobrze płatna oraz ciekawa, dająca satysfakcję. Takie kryteria podjęcia pracy uzyskały wskazania odpowiednio 71% i 71.7% uczniów. Kolejnymi istotnymi cechami są według respondentów „możliwość pracy we własnym zawodzie” (45.9%) oraz „praca dająca możliwości rozwoju” (35.1%).

Wykres 16. Motywy wyboru przyszłej pracy.

Znając odpowiedzi uczniów na temat motywów wyboru pracy w przyszłości, warto dowiedzieć się czy ich zdaniem w powiecie, na terenie którego się kształcą łatwo jest znaleźć zatrudnienie. Spośród trzech odpowiedzi jakie zaproponowano respondentom do wyboru, najwięcej z nich zaznaczyło stwierdzenie „można znaleźć pracę ale tylko w pewnych zawodach”, co wpisuje województwo zachodniopomorskie w ogólnokrajowy trend charakteryzujący się brakiem dopasowania strony podażowej do strony popytowej rynku pracy. Porównując natomiast rozkład ilości wskazań pomiędzy odpowiedziami w sposób bezpośredni wskazującymi na istnienie lub brak bezrobocia w powiecie, warto podkreślić, że sądów negatywnych jest niemal trzy razy więcej – 30,4% odpowiedzi „jest bardzo trudno o pracę” przy 10,3% odpowiedzi „nie ma problemu bezrobocia”.

Tabela 17. Rozkład odpowiedzi na pytanie – Czy w twoim powiecie jest trudno o pracę?

Czy w Twoim powiecie jest trudno o pracę?	Liczebność	Odsetek odpowiedzi
Jest bardzo trudno o pracę	381	30,4%
Można znaleźć pracę, ale tylko w pewnych zawodach	573	45,8%
Nie ma problemu bezrobocia	129	10,3%
Nie interesuję się sytuacją na rynku pracy	169	13,5%
Ogółem	1252	100,0%

Uwaga: Nie uwzględniono braków danych.

Ze względu na możliwość wyboru więcej niż jednej odpowiedzi procenty nie sumują się do 100.

Ponieważ zagadnienie dostępności zatrudnienia było poruszone w kontekście powiatów, w których przeprowadzono badania, warto przyrzeć się wynikom odnoszącym się do każdego z nich. Najwięcej odpowiedzi świadczących, że na danym terenie jest trudno o pracę udzielili uczniowie z powiatu łobeskiego, choszczeńskiego i drawskiego (odpowiednio 78.1%, 58.3% oraz 53.8%). Z kolei najmniej tego typu wskazań pojawiło się w Świnoujściu oraz powiatach kołobrzeskim i polickim (odpowiednio 7.7%, 15.6% oraz 16.7%).

Tabela 18. Rozkład jednego z wariantów odpowiedzi na pytanie – Czy w twoim powiecie trudno o pracę? - w układzie powiatowym.

Powiat	Jest bardzo trudno o pracę
białogardzki	31,9%
choszczeński	58,3%
drawski	53,8%
goleniowski	20,2%
gryficki	33,3%
gryfiński	24,6%
kamieński	25,7%
kołobrzeski	15,6%
koszaliński	38,7%
łobeski	78,1%
myśliborski	38,7%
policki	16,7%
pyrzycki	33,3%
ślawieński	36,7%
stargardzki	32,1%
szczecinecki	30,4%
świdwiński	57,1%
wałecki	37,5%
Koszalin	25,0%
Szczecin	21,8%
Świnoujście	7,7%

*Uwaga: Na ciemnoszaro zaznaczono 3 najwyższe wartości, zaś na jasnoszaro – 3 najniższe wartości.
Nie uwzględniono braków danych.*

Mimo trudności ze znalezieniem pracy, o jakich w kilku powiatach województwa zachodniopomorskiego mówiło ponad 50% uczniów, niemal 53% respondentów zamierza

podjąć pracę po ukończeniu obecnej szkoły. Kolejne 32% nie potrafi w tej sprawie podjąć jeszcze jednoznacznej decyzji i ucieka w odpowiedź „jeszcze nie wiem”. Co ciekawe, zaledwie 15% uczniów odpowiada zdecydowanie, że pracy nie podejmie.

Tabela 19. Zamiar rozpoczęcia pracy po ukończeniu szkoły.

Czy po ukończeniu szkoły zamierzasz podjąć pracę?	Liczebność	Odsetek odpowiedzi
Tak	664	52,8%
Jeszcze nie wiem	404	32,1%
Nie	189	15,0%
Ogółem	1257	100,0%

Uwaga: Nie uwzględniono braków danych.

Zestawiając zaprezentowane w powyższej tabeli wyniki z komentowanym wcześniej, niskim odsetkiem respondentów nie zamierzających kształcić się dalej (kształtującym się na poziomie 6.5%) można z dużym prawdopodobieństwem powiedzieć, że spora liczba badanych uczniów będzie w przyszłości łączyć pracę z edukacją na kolejnych szczeblach. W tym miejscu warto pokazać zatem jak w poszczególnych typach szkół warunkują się wzajemnie: chęć uczniów do podjęcia pracy po ukończeniu obecnej szkoły oraz zamiar dalszego kształcenia się po jej zakończeniu. Wyniki uzyskane w efekcie takiego zestawienia odpowiedzi na te pytania wskazują, iż największa grupa respondentów chcących równocześnie pracować i kształcić się dalej uczęszcza obecnie do szkół policealnych oraz zasadniczych szkół zawodowych. Warto zwrócić również uwagę na stosunkowo duży odsetek osób niezdecydowanych jeśli chodzi o ich najbliższą przyszłość. Blisko 36.4% uczniów liceów ogólnokształcących i 35.6% liceów profilowanych, którzy nie wiedzą czy będą kształcić się dalej, nie jest także w stanie powiedzieć czy po zakończeniu edukacji na aktualnym poziomie skieruje swoje kroki w kierunku pracodawcy. Może być to odczytywane jako informacja niepokojąca, aczkolwiek w przypadku wymienionych wyżej typów szkół wydaje się być ona usprawiedliwiona ich niezawodowym charakterem i wiekiem respondentów, którzy poważne decyzje dotyczące dalszych planów podejmować będą prawdopodobnie w klasie ostatniej, w ich przypadku najczęściej maturalnej.

Tabela 20. Zamiar dalszego kształcenia i rozpoczęcia pracy po ukończeniu szkoły według typów szkół.

Typ szkoły			Czy po ukończeniu szkoły zamierza podjąć pracę		
			Tak	Jeszcze nie wie	Nie
Liceum ogólnokształcące	Czy będzie się kształcić dalej	Nie	42,9%	42,9%	14,3%
		Jeszcze nie wie	59,1%	36,4%	4,5%
		Tak	34,9%	38,6%	26,4%
	Ogółem		36,5%	38,6%	24,9%
Liceum profilowane	Czy będzie się kształcić dalej	Nie	85,7%	14,3%	,0%
		Jeszcze nie wie	62,2%	35,6%	2,2%
		Tak	44,9%	34,6%	20,6%
	Ogółem		50,5%	34,0%	15,4%
Technikum	Czy będzie się kształcić dalej	Nie	86,0%	14,0%	,0%
		Jeszcze nie wie	65,1%	31,6%	3,3%
		Tak	54,3%	32,0%	13,8%
	Ogółem		61,1%	29,9%	8,9%
Szkoła policealna	Czy będzie się kształcić dalej	Nie	100,0%	,0%	,0%
		Jeszcze nie wie	66,7%	33,3%	,0%
		Tak	71,4%	19,0%	9,5%
	Ogółem		72,2%	22,2%	5,6%
Zasadnicza szkoła zawodowa	Czy będzie się kształcić dalej	Nie	100,0%	,0%	,0%
		Jeszcze nie wie	80,0%	20,0%	,0%
		Tak	56,8%	26,1%	17,1%
	Ogółem		66,1%	22,4%	11,5%

Uwaga: Nie uwzględniono braków danych.

Wszystkich badanych uczniów – zarówno tych zamierzają jak i tych, którzy nie zamierzają podjąć pracy w najbliższej przyszłości (do tych respondentów zwrócono się z prośbą o wyobrażenie sobie siebie w sytuacji, w której muszą podjąć pracę) poproszono o odpowiedź na pytanie w jakim wymiarze czasowym najchętniej podjęliby zatrudnienie. Ponad połowa

(54.6%) ankietowanych widzi siebie w przyszłości jako pracowników pełnoetatowych. Jedna szóstka uczniów (16.8%) nie jest jeszcze w stanie odpowiedzieć na to pytanie i zaznacza możliwość „jeszcze nie wiem”. Gotowość podjęcia pracy dorywczej wyraziło 8.4% badanych.

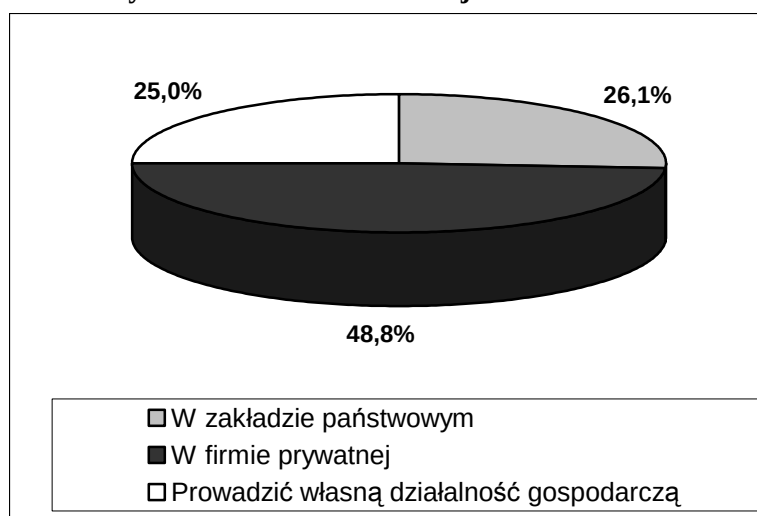
Tabela 21. Preferencje dotyczące czasu pracy.

W jakim wymiarze godzin chciałbyś/ałabyś pracować	Liczebność	Odsetek odpowiedzi
Na pełny etat	670	54,6%
Na część etatu	248	20,2%
Dorywczo	103	8,4%
Jeszcze nie wie	206	16,8%
Ogółem	1227	100,0%

Uwaga: Nie uwzględniono braków danych.

Pogłębiając temat charakteru przyszłej pracy oraz perspektyw z nią związanych, zwrócono się do uczniów z prośbą o odpowiedź na pytania dotyczące preferowanego miejsca zatrudnienia oraz możliwości podjęcia pracy dzięki wykorzystaniu kanałów nieformalnych – znajomości, rodziny. Skłonność do ryzyka (rozumianą jako chęć podjęcia własnej działalności gospodarczej) przejawia dokładnie 1/4 uczniów szkół ponadgimnazjalnych województwa zachodniopomorskiego. Niewiele więcej respondentów (26.1%) zamierza zatrudnić się w zakładzie państwowym. Zdecydowana większość – bo niemal połowa badanych – widzi się w przyszłości jako pracownicy firm prywatnych.

Wykres 17. Preferowane miejsce zatrudnienia.

Im wyższy poziom wykształcenia rodziców, ich dzieci chętniej widzą siebie w roli pracowników firm prywatnych a rzadziej zakładów państwowych. Co ciekawe, przedsiębiorczość – którą to cechę można przypisać osobom chętnym do rozwijania własnej działalności gospodarczej – uczniów jest „nie wrażliwa” na wykształcenie ich rodziców, nie zostaje przekazana pokoleniowo (odsetek osób chcących prowadzić własną firmę nie rośnie proporcjonalnie do wykształcenia rodziców).

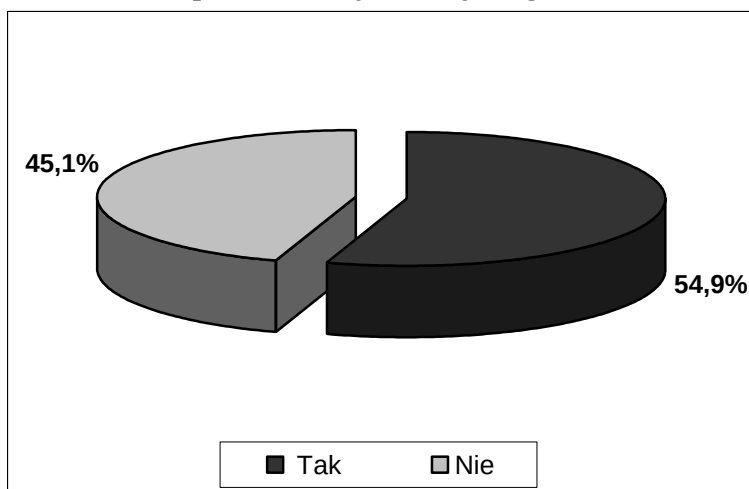
Tabela 22. Preferencje dotyczące miejsca pracy zróżnicowane według wykształcenia rodziców.

Wykształcenie rodziców	Gdzie najchętniej podjąłbyś pracę		
	W zakładzie państwowym	W firmie prywatnej	Prowadzić własną działalność gospodarczą
Oboje podstawowe	31,4%	40,0%	28,6%
Jedno podstawowe, drugie zawodowe	32,1%	37,5%	30,4%
Oboje zawodowe	30,4%	47,4%	22,2%
Jedno zawodowe, drugie średnie	26,0%	49,6%	24,4%
Oboje średnie	23,9%	51,2%	24,9%
Jedno średnie, drugie wyższe	17,5%	52,6%	29,8%
Oboje wyższe	17,2%	51,7%	31,0%

Uwaga: Nie uwzględniono braków danych.

O możliwości znalezienia pracy bardzo często decyduje wsparcie rodziców bądź znajomych. Okazuje się, że spora grupa uczniów szkół ponadgimnazjalnych województwa zachodniopomorskiego może na nie liczyć. Odsetek osób mogących i nie mogących liczyć na pracę w firmie znajomego bądź prowadzonej przez rodzinę jest niemal zbilansowany – z przywileju takiego może skorzystać 54.9% uczniów podczas gdy 45.1% respondentów nie ma takiej możliwości.

Wykres 18. Rozkład odpowiedzi na pytanie – Czy możesz liczyć na pracę w firmie prowadzonej przez rodzinę lub znajomego?

Wydaje się, że procent uczniów „zabezpieczonych” pod kątem przyszłości zawodowej jest dosyć wysoki. Wniosek taki nasuwa się przede wszystkim, gdy powyższe dane zostają zestawione z analogicznymi informacjami jakie Wykonawca niniejszego opracowania zebrał w trakcie badania uczniów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych województwa podkarpackiego. Badanie na próbie ponad 7000 uczniów wykazało, że na przywilej pracy w firmie znajomego bądź prowadzonej przez rodzinę może liczyć zaledwie 38.2% tamtejszej młodzieży kształcącej się w ostatnich oddziałach⁹.

Aby jeszcze bardziej szczegółowo przeanalizować szanse młodych ludzi na znalezienie zatrudnienia po ukończeniu obecnej szkoły, zapytano ich czy na terenie ich powiatu istnieje pracodawca, co do którego mogą być przekonani, że ich zatrudni. Okazuje się, że najwięcej bądź „zaprzyjaźnionych pracodawców” bądź też pracodawców, którzy zatrudniają każdego pracownika o określonym zawodzie (którym legitymuje się respondent) prowadzi swoją działalność na terenie powiatu kołobrzeskiego (45.4% wskazań „jest taki pracodawca”), wałeckiego (43.9%) oraz polickiego (41.7%). Najmniej uprzywilejowani w tym względzie są natomiast uczniowie w powiecie pyrzyckim – tylko 13.3% z nich jest pewna, że znajdzie zatrudnienie u konkretnego pracodawcy.

⁹ Badania przeprowadzone w 2006 roku w ramach projektu „Indeks Gotowości Rynkowej – nowy instrument monitorujący szanse na pracę absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych województwa podkarpackiego” na próbie 7003 uczniów ostatnich oddziałów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych. Więcej informacji na stronie internetowej www.cds.krakow.pl.

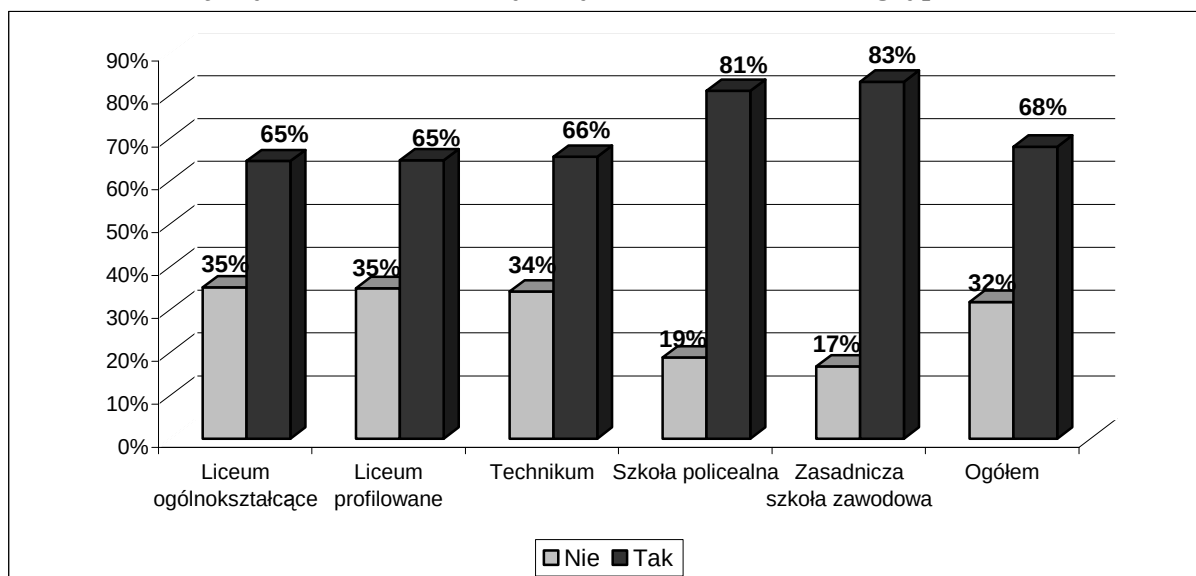
Tabela 23. Rozkład odpowiedzi twierdzących na pytanie – Czy w powiecie istnieje pracodawca, który Cię zatrudni – w powiatach o najwyższych i najniższych wynikach.

Powiat	Czy w powiecie istnieje pracodawca, który Cię zatrudni?
kołobrzeski	45,4%
wałecki	43,9%
policki	41,7%
choszczeński	16,7%
świdwiński	16,3%
pyrzycki	13,3%

Uwaga: Nie uwzględniono braków danych.

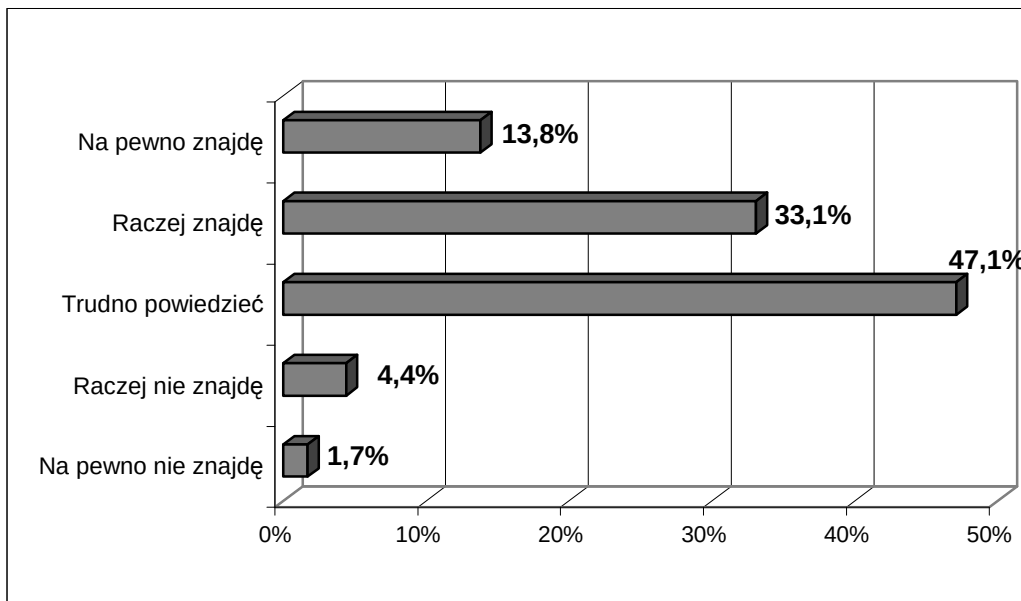
Aby sprawdzić na ile wybór konkretnej szkoły ponadgimnazjalnej był dla uczniów z województwa zachodniopomorskiego prawidłowym krokiem na obranej przez nich ścieżce edukacyjnej, badanych zapytano czy podejmując w przyszłości pracę będą kierować się tym, czy jest ona związana z ich aktualnym wykształceniem. Okazuje się, że w taki sposób zamierza postąpić ponad 2/3 uczniów (68.1%). Odsetek ten byłby zapewne wyższy, gdyby nie spora grupa uczniów liceów obydwu typów, którzy na obecnym poziomie edukacji nie zawsze mogą połączyć jej kierunek/profil z konkretnym zawodem. To uczniowie tych szkół zdecydowanie częściej niż kształcący się w szkole policealnej i zasadniczej szkole zawodowej twierdzili, że nie będą szukać pracy zgodnej z wykształceniem jakie odbierają na obecnym poziomie edukacji.

Wykres 19. Rozkład odpowiedzi na pytanie – czy będziesz się starał/a znaleźć pracę w zawodzie związanym z Twoim aktualnym wykształceniem? – według typów szkół.

Zapytani o to, jak oceniają szanse na znalezienie pracy w zawodzie, uczniowie najczęściej zasłaniali się nieumiejętnością udzielenia odpowiedzi – 47.1% zaznaczyło możliwość „trudno powiedzieć”. Mimo to można dostrzec wyraźną przewagę tych, którzy optymistycznie patrzą we własną przyszłość zawodową – niemal 47% uważa, że znajdzie pracę związaną z obecnym wykształceniem (suma odpowiedzi „raczej znajdę” i „na pewno znajdę”) podczas gdy szans takich nie dostrzega zaledwie 6.3% (suma odpowiedzi „raczej nie znajdę” i „na pewno nie znajdę”).

Wykres 20. Ocena szans na znalezienie pracy w zawodzie.

Preferencje uczniów szkół ponadgimnazjalnych województwa zachodniopomorskiego dotyczące zatrudnienia w wymiarze geograficznym kształtują się zgodnie z zasadą: im dalej od miejsca zamieszkania tym większa niechęć do podjęcia pracy. Od prawidłowości tej jest jednak pojedyncze odstępstwo – praca za granicą byłaby przez uczniów podejmowana niemal tak chętnie jak praca na terenie województwa zachodniopomorskiego (79.8% wobec 84%). Wyniki te potwierdzają ogólnopolski trend – a jednocześnie wpisują w niego uczniów województwa zachodniopomorskiego – dotyczący rosnących chęci młodzieży do wyjazdów zagranicznych w celach zarobkowych. Zasada: im bliżej własnego miejsca zamieszkania zlokalizowane jest miejsce pracy tym pewniej, przestaje mieć zastosowanie gdy w grę zaczyna wchodzić zatrudnienie na obczyźnie.

Tabela 24. Gotowość do podjęcia pracy poza miejscem zamieszkania.

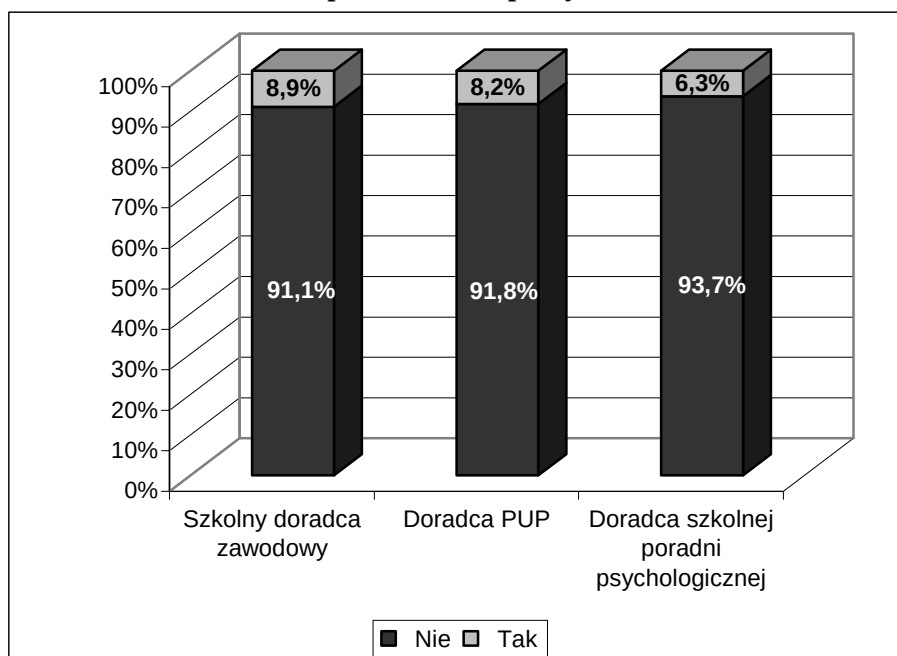
Czy gotów byłby podjąć pracę w ...	swoim województwie	sąsiednim województwie	dalszym województwie	za granicą
Nie	16,0%	49,6%	61,5%	20,2%
Tak	84,0%	50,4%	38,5%	79,8%

Uwaga: Nie uwzględniono braków danych.

Młodzież z badanych szkół ponadgimnazjalnych bardzo rzadko korzystała z doradztwa zawodowego – praktycznie mniej niż co dziesiąty uczeń korzystał z pomocy szkolnego

doradcy zawodowego (skorzystało 8.9% badanych), doradcy urzędu pracy (skorzystało 8.2% badanych) czy szkolnej poradni psychologicznej (skorzystało 6.3% badanych). Z usług szkolnego doradcy zawodowego najczęściej korzystali uczniowie zasadniczych szkół zawodowych i liceów ogólnokształcących. Po pomoc do doradcy zawodowego z urzędu pracy w największej ilości przypadków zgłaszali się uczniowie szkół policealnych. Natomiast oferta szkolnej poradni psychologicznej była najczęściej wybierana przez uczniów liceów ogólnokształcących.

Wykres 21. Rozkład odpowiedzi na pytanie – czy korzystałeś/aś z pomocy doradców w poszukiwaniu pracy?

Poza prośbą o odpowiedź na pytanie czy korzystają z pomocy doradców pomagających w poszukiwaniu pracy, uczniowie zostali poproszeni o podanie powodów swego zachowania w tej kwestii. Trzeba przyznać, że odpowiedzi na tak postawione pytanie otwarte pojawiały się rzadko. Z tego powodu nie zostaną one przedstawione w postaci ilościowej, ale jako wskaźniki o charakterze jakościowym.

Wprawdzie około 1/4 uczniów wskazywała na powody korzystania bądź też nie korzystania z rzeczonyj pomocy, ale ogromna większość tych odpowiedzi była udzielana na zasadzie rutynowego wpisania czegokolwiek w wyznaczone miejsca – chodzi o odpowiedzi typu „bo tak”, albo lekceważenie tego pytania i wpisywanie żartobliwych sformułowań.

Z sensownych powodów, dla których uczniowie korzystali z pomocy tych doradców można wskazać następujące:

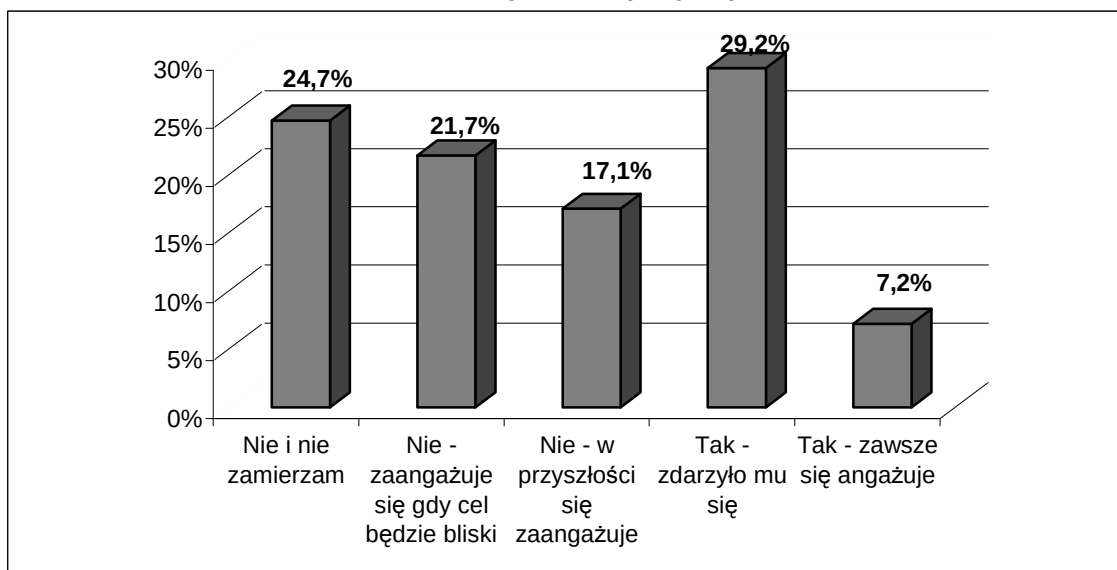
- pomogli wybrać szkołę;
- pomogą znaleźć pracę;
- mają lepsze rozeznanie na rynku pracy (dotyczyło doradców PUP).

Natomiast większość wskazywanych przyczyn nie korzystania z pomocy doradców to:

- niewiedza, co do możliwości skorzystania z pomocy takich osób (nie wiedzą, że tacy doradcy są i mogą pomóc);
- badani nie szukają pracy, więc nie widzą potrzeby radzenia się w tych sprawach;
- powątpiewanie w wiedzę i kwalifikację takich doradców dotyczące rynku pracy;
- samodzielne poszukiwanie pracy.

Dopełnieniem obrazu ucznia szkoły ponadgimnazjalnej województwa zachodniopomorskiego w aspekcie jego planów i preferencji zawodowych mogą być informacje dotyczące jego przeszłych aktywności. Aby takie informacje uzyskać, zapytano respondentów czy pracowali jako wolontariusze lub brali udział w akcjach charytatywnych. Jeden na pięciu badanych ma do tego typu działalności zdecydowanie negatywny stosunek – nie dość, że nie angażował się w nie to w przyszłości także nie zamierza tego robić. Tylko 7.2% uczniów można określić mianem aktywistów społecznych – twierdzą oni, że biorą udział w akcjach charytatywnych i wolontariacie zawsze kiedy nadarzy się taka okazja. Pozostałą – zdecydowaną większość – respondentów można zaklasyfikować jako grupę, której sporadycznie zdarzyło się zaangażować w omawiane wydarzenia bądź też robi to kiedy będzie się identyfikować z przyświecającym im celem.

Wykres 22. Rozkład odpowiedzi na pytanie – czy pracowałeś/aś jako wolontariusz lub brałeś/aś udział w akcjach charytatywnych?

Aby poznać finansowe oczekiwania uczniów wobec swojej przyszłej pracy, zapytano ich, na jaką płacę liczą po zakończeniu nauki w obecnej szkole. Badani mieli wypowiedzieć się na temat tego, ile chcieliby zarabiać netto na stanowisku, które w miarę im odpowiada, pracując w wymiarze 8 godzin dziennie od poniedziałku do piątku. Oczekiwania miały dotyczyć trzech różnych sytuacji:

- najniższej pensji, za jaką podjęliby taką pracę;
- pensji, którą uznaliby za w miarę zadowalającą;
- pensji, którą można określić, jako zaskakująco wysoką.

Przystępując do analizy odpowiedzi uczniów pod uwagę wzięto tylko te wskazania, które były logicznie spójne. Przede wszystkim wyeliminowane zostały te przypadki, które nie spełniały poniższego założenia:

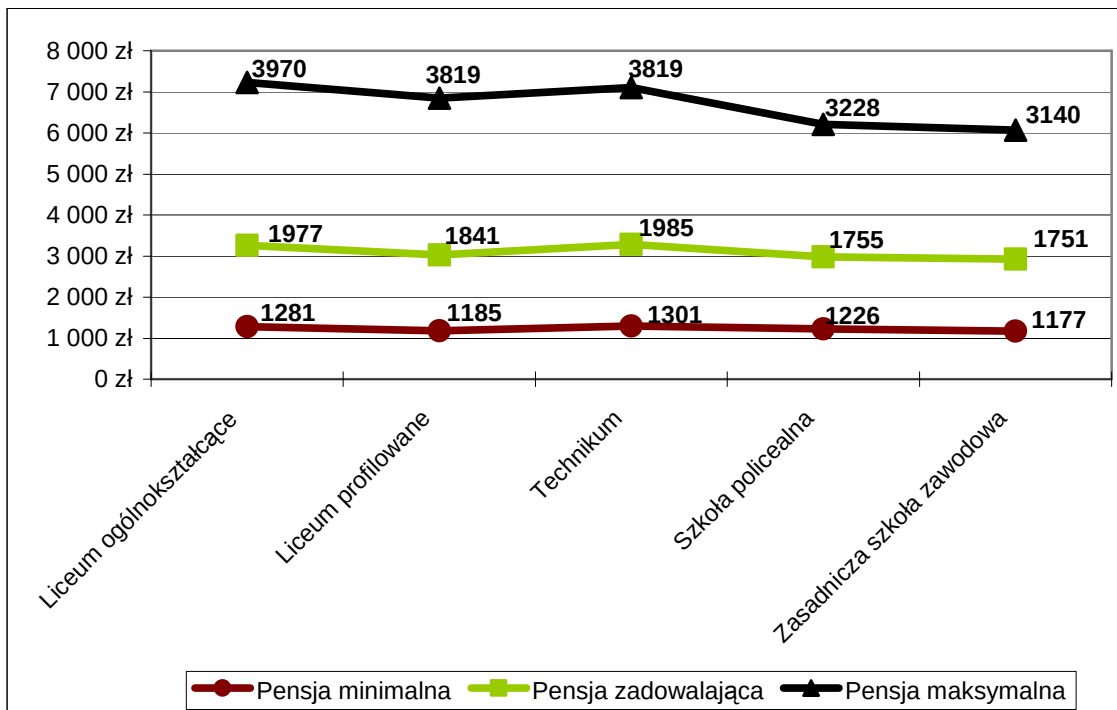
- Pensja minimalna $\leq$ pensja zadowalająca $\leq$ pensja maksymalna

Jak widać przyjęto pewną regułę, która zakładała, że pensja minimalna nie może być wyższa od pensji zadowalającej ani maksymalnej, natomiast pensja zadowalająca nie może być wyższa od pensji maksymalnej. Ponieważ rozkład wartości odnoszących się do wysokości

pensji dla wszystkich trzech wartości okazywał się skośny dodatnio (znaczący wpływ skrajnych maksymalnych wartości i jednocześnie podnoszenie wartości średniej arytmetycznej), zdecydowano oprzeć się w toku dalszej analizy na średniej odciętej (nie uwzględniającej 1% przypadków o wartościach najniższych i 1% przypadków o wartościach najwyższych). Wybrano takie rozwiązanie, ponieważ odpowiedzi niektórych uczniów były „mało wiarygodne”, świadczące o niesumienności podejściu do problemu (wymieniano kwoty takie jak: 8 zł, 10 zł czy 30000 zł, 50000 zł). Po obliczeniu wysokości oczekiwanych wynagrodzeń okazało się, że średnia minimalna płaca, za jaką uczniowie zdecydowaliby się w ogóle podjąć pracę wyniosła **1261 zł netto**. Pensja zadowalająca jest od niej o 53% wyższa i wynosi **1927 zł**. Biorąc pod uwagę te wartości, widać wyraźnie, że zdecydowana większość uczniów realnie ocenia swoje aspiracje dotyczące wynagrodzenia za pracę. Trochę większy skok można zaobserwować w przypadku płacy maksymalnej (zaskakująco wysokiej), ale tutaj akurat uczniowie mogli dać wyraz swoim mniej realistycznym oczekiwaniom. Średnia wartość tej płacy to **3762 zł** i jest ona o 95% wyższa od płacy zadowalającej.

Przyglądając się natomiast wysokościami zarobków jakich oczekują uczniowie w poszczególnych typach szkół, najbardziej wygórowane wymagania można zaobserwować wśród młodzieży kształcącej się w liceach ogólnokształcących i technikach (największe oczekiwania dotyczące zarówno pensji minimalnej jak i zadowalającej i maksymalnej).

Wykres 23. Oczekiwania finansowe uczniów według typów szkół.

Nie sposób nie zwrócić uwagi na fakt, w jaki wykształcenie rodziców uczniów objętych badaniami determinuje ich oczekiwania finansowe. Jak wynika z badań, im wyższy poziom wykształcenia rodziców, tym zwiększają się pożądane zarobki młodzieży, określone zarówno jako minimalne, zadowalające jak i maksymalne.

Tabela 25. Oczekiwanie finansowe uczniów według wykształcenia rodziców.

Wykształcenie rodziców	Pensja minimalna	Pensja zadowalająca	Pensja maksymalna
Oboje podstawowe	1130,88	1646,30	3898,53
Jedno podstawowe, drugie zawodowe	1158,18	1692,16	2975,93
Oboje zawodowe	1204,89	1827,04	3213,54
Jedno zawodowe, drugie średnie	1246,29	1892,15	3772,09
Oboje średnie	1330,00	2020,88	3880,05
Jedno średnie, drugie wyższe	1357,76	2069,63	4128,88
Oboje wyższe	1376,58	2225,74	5425,97
Ogółem	1264,77	1924,71	3757,51

Kończąc zagadnienie preferencji i planów zawodowych uczniów szkół ponadgimnazjalnych województwa zachodniopomorskiego warto przedstawić rozkład odpowiedzi badanej młodzieży, na pytanie o najskuteczniejszą metodę poszukiwania pracy. Spośród kilku najpopularniejszych metod, uczniowie zostali poproszeni o zaznaczenie tych, które uważają za najlepsze. Zdecydowanie najbardziej popularne okazało się składanie ofert osobiście w firmach – na taką metodę stawia niemal połowa badanych. Jest to fakt, który należy uznać za wyjątkowo pozytywny, zwłaszcza w kontekście wyników badań prowadzonych wśród ekspertów rynku pracy¹⁰ które wskazują, iż właśnie taki sposób poszukiwania pracy okazuje się być najbardziej efektywny. Tak duży odsetek wskazań na tą możliwość świadczyć może zatem o wysokim poziomie samodzielności oraz aktywności uczniów szkół ponadgimnazjalnych województwa zachodniopomorskiego, którzy nie boją się „brać sprawy w swoje ręce” wychodząc naprzeciw oczekiwaniom pracodawców. Na drugim miejscu pod względem popularności znalazł się sposób z pewnością najmniej czasochłonny, czyli angażowanie w poszukiwania rodziny i znajomych (26.6% wskazań). Trzecia pod względem popularności metoda to wertowanie ogłoszeń zamieszczanych w internecie – warto jednak zauważyć, że ten sposób poszukiwań uzyskał ponad trzy razy mniej wskazań niż znajdujące się powyżej w uczniowskim rankingu popularności poszukiwanie pracy przez rodzinę i znajomych.

Tabela 26. Skuteczność metod poszukiwania pracy.

Jaki sposób szukania pracy uważasz za najskuteczniejszy?	Liczebność	Odsetek odpowiedzi
Składanie ofert osobiście w firmach	604	48,4%
Poprzez rodzinę i znajomych	332	26,6%
Poprzez ogłoszenia w gazecie	53	4,3%
Poprzez Internet	109	8,7%
W Urzędzie Pracy	104	8,3%
W biurze pośrednictwa pracy	34	2,7%
W inny sposób	11	9%

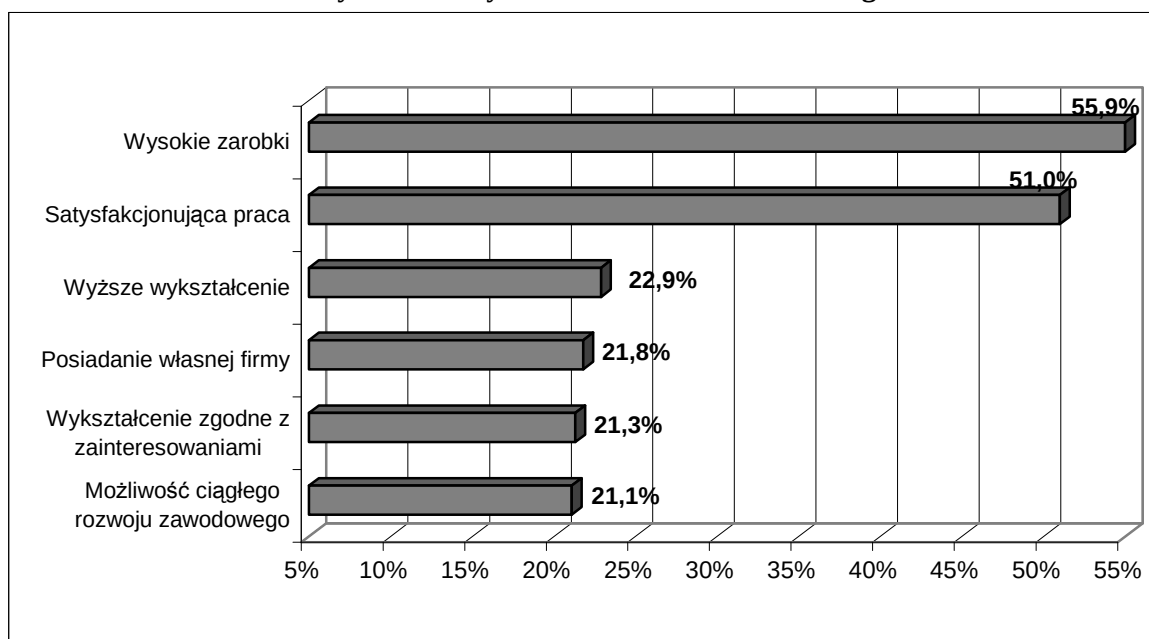
Uwaga: Nie uwzględniono braków danych.

¹⁰ Badanie instytucji rynku pracy przeprowadzone przez Wykonawcę w 2006 roku w ramach projektu „Indeks Gotowości Rynkowej – nowy instrument monitorujący szanse na pracę absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych województwa podkarpackiego”. Więcej informacji na stronie internetowej www.cds.krakow.pl.

2.3. Samoocena uczniów w aspekcie rynku pracy

Młodzi ludzie definiują sukces zawodowy na wiele różnych sposobów. Każdy z nich wiąże się z pewnymi priorytetami jakimi kierują się przyszli pracownicy przy podejmowaniu decyzji o podjęciu zatrudnienia. Aby sprawdzić jakie warunki muszą zostać spełnione aby uczniowie szkół ponadgimnazjalnych województwa zachodniopomorskiego mogli przypisać sobie zawodowy sukces przedstawiono im listę kilku wskaźników tego zjawiska. Okazuje się, że najwyżej cenione są przez respondentów zarobki – jako wyznacznik sukcesu wskazywało na nie niemal 56% badanych. Kolejnych 51% mogłoby o sobie powiedzieć, że odniosło sukces, gdyby wykonywana praca dawała im satysfakcję. Spośród zaproponowanej uczniom listy wyznaczników sukcesu zawodowego najmniej wskazań (21.1%) otrzymała odpowiedź „możliwość ciągłego rozwoju zawodowego”.

Wykres 24. Wyznaczniki sukcesu zawodowego.

Przekonanie o posiadaniu umiejętności poszukiwania pracy jest udziałem 58.1% badanych uczniów. Zaledwie 3.3% respondentów uważa twierdzenie „wiem gdzie i jak szukać pracy” za całkowicie nieprawdziwe. Odsetki te pokrywają się w dużej mierze z rozkładem odpowiedzi na pytanie o szanse znalezienie pracy w zawodzie – podczas gdy około 11% uczniów nie wie gdzie i jak szukać pracy, nieco ponad 6% twierdzi, że jej nie znajdzie; i dalej

– podczas gdy ponad połowa ankietowanych posiada umiejętności pozwalające skutecznie szukać pracy, blisko 47% badanych twierdzi, że ją znajdzie. Przypuszczenie o tym, że subiektywne przekonanie o własnych umiejętnościach w poszukiwaniu zatrudnienia przekłada się na zwiększoną ocenę szans faktycznego znalezienia pracy potwierdza poniższa tabela.

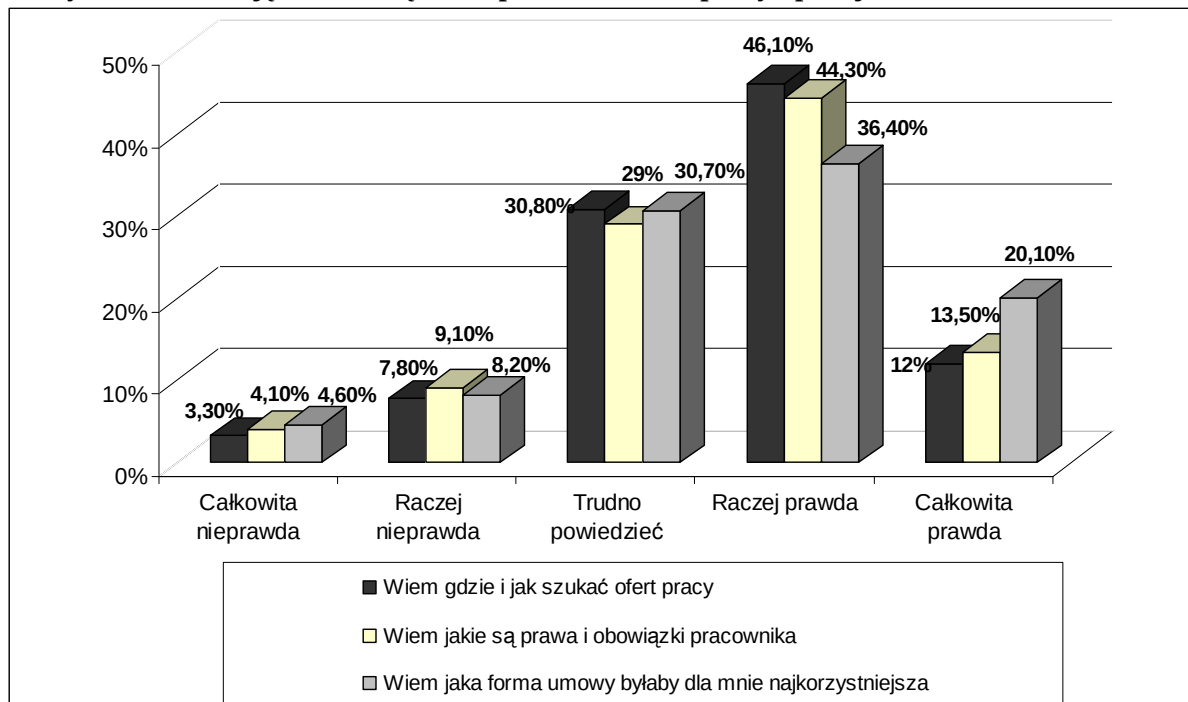
Tabela 27. Umiejętność poszukiwania pracy a szanse na jej znalezienia.

Wiem gdzie i jak szukać ofert pracy	Jak ocenia szanse na znalezienie pracy w zawodzie				
	Na pewno nie znajdę	Raczej nie znajdę	Trudno powiedzieć	Raczej znajdę	Na pewno znajdę
Całkowita nieprawda	15,4%	5,7%	2,9%	1,9%	4,7%
Raczej nieprawda	15,4%	17,1%	11,0%	5,8%	4,7%
Trudno powiedzieć	30,8%	25,7%	30,8%	25,9%	17,0%
Raczej prawda	30,8%	40,0%	48,0%	51,4%	44,3%
Całkowita prawda	7,7%	11,4%	7,3%	15,1%	29,2%

Uwaga: Nie uwzględniono braków danych.

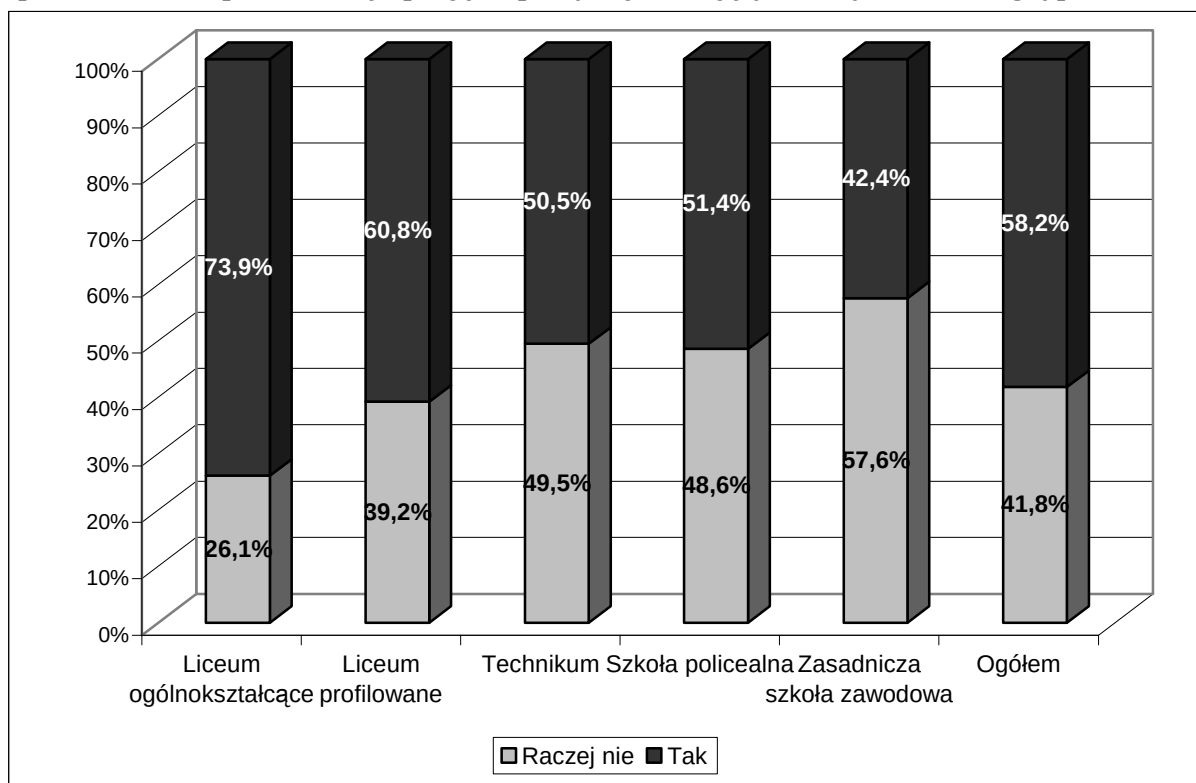
Badani uczniowie – poza wysoką oceną własnych umiejętności poszukiwania pracy – mają dosyć mocne przekonanie o dużej wiedzy jaką posiadają na temat praw pracowniczych i ustaleń jakie regulują ich stosunek z pracodawcą. Do znajomości praw i obowiązków pracownika przyznaje się 57.8% badanych, natomiast najkorzystniejszą dla siebie umowę negocjowałoby z pracodawcą 56.5% respondentów. Najprawdopodobniej w związku z tym, że większość badanych nie znalazła się dotąd w relacji pracownik-pracodawca, znacząca liczba uczniów nie potrafiła wypowiedzieć się ten temat i wybierała odpowiedź „trudno powiedzieć”. Zdarzyło się tak w 29% przypadków dotyczących pytania o prawa i obowiązki pracownicze oraz 30.7% przypadków dotyczących najkorzystniejszej formy umowy z pracodawcą.

Wykres 25. Umiejętności związane z poszukiwaniem pracy i podejmowaniem zatrudnienia.

Mówiąc o samoocenie w kontekście rynku pracy nie sposób nie przyjrzeć się bliżej zdolnościom językowym uczniów, które mogłyby być pomocne w poszukiwaniu zatrudnienia. Aby sprawdzić jakie kompetencje językowe przypisują sobie respondenci, zapytano ich czy potrafiliby w języku obcym swobodnie porozmawiać z pracodawcą o ewentualnym podjęciu pracy. Okazuje się, że dla większości uczniów nie stanowiłoby to problemu – 58.2% utrzymuje, że poradziłoby sobie w takiej sytuacji. Jako język, którym posłużyliby się w pierwszej kolejności, najczęściej wymieniali angielski (82.8%) oraz niemiecki (31%). Żadna z pozostałych języków obcych nie zyskał więcej niż 3.5% wskazań.

Wykres 26. Rozkład odpowiedzi na pytanie – Czy mógłbyś/abyś w miarę swobodnie porozmawiać w pracodawcą o podjęciu pracy w jakimś języku obcym? – według typów szkół.

Warto wspomnieć, że znajomość języków obcych przekłada się na wyższy poziom mobilności zawodowej deklarowanej przez uczniów. Posiadając umiejętność komunikowania się w języku obcym częściej bowiem twierdzą oni, że gotowi byliby podjąć pracę poza granicami kraju. Bariera językowa nie jest tu jednak elementem kluczowym – niemal 3/4 respondentów wyjechałoby za granicę, mimo że jedynym językiem jakim władają jest ich mowa ojczysta.

Tabela 28. Gotowość do podjęcia pracy za granicą a umiejętność przeprowadzenia rozmowy z pracodawcą w jakimś języku obcym.

Czy gotów byłby podjąć pracę za granicą	Czy potrafiłby porozmawiać z pracodawcą w języku obcym		Ogółem
	Raczej nie	Tak	
Nie	129	115	244
	25,4%	16,3%	20,1%
Tak	378	590	968
	74,6%	83,7%	79,9%
Ogółem	507	705	1212

Uwaga: Nie uwzględniono braków danych.

Swobodne posługiwanie się nowoczesnymi środkami komunikacji jest atutem, który może być nie tylko kartą przetargową do zdobycia pożądanej pracy ale też umiejętnością minimalizującą koszty i czas dotarcia do konkretnych ofert pracy i odpowiedzenia na nie. To czy uczniowie szkół ponadgimnazjalnych korzystają – a jeśli tak to jak często – ze zdobyczy nowoczesnej techniki zostało sprawdzone przy pomocy pytania ze skalą pozwalającą określić częstotliwość używania wybranych środków komunikacji. Okazuje się, że telefon komórkowy jest urządzeniem, z którego 96.5% respondentów korzysta przynajmniej kilka razy w tygodniu. Nieco mniej popularny jest komputer osobisty, z którym do czynienia w takim samym wymiarze czasowym ma niemal 88%. Tylko 2.1% nie włącza go nigdy. Niemal 70% badanych surfuje po Internecie parę razy w tygodniu. Można założyć, że większość z tych osób wykorzystuje „sieć” do komunikowania się za pośrednictwem komunikatora internetowego – ilość osób korzystających z takiego oprogramowania niemal pokrywa się z ilością użytkowników cyberprzestrzeni. Zdecydowanie mniej popularne są natomiast najnowsze zdobycze techniki wykorzystywane do komunikowania się na odległość – Internet bezprzewodowy to codzienność dla 14% uczniów, natomiast telefon obsługujący technologie UMTS dla 16%. Ostatni wynik wydaje się o tyle niewiarygodny, że usługi telefonii 3 generacji (3G) nie są dostępne na terenie większości powiatów województwa zachodniopomorskiego. Należy zatem przypuszczać, że respondenci twierdzący, iż używają telefonu 3G codziennie, bądź to mieli na myśli sam aparat dostosowany do technologii trzeciej generacji ale nie wykorzystujący jej, bądź też nie zrozumieli pytania.

Tabela 29. Korzystanie z nowoczesnych urządzeń technicznych i środków komunikacji.

Jak często korzystasz z	Komputera	Internetu kablowego	Internetu bezprzewodowego	Telefonu komórkowego	Telefonu 3G	Komunikatora internetowego
Codziennie	66,7%	49,3%	14,0%	93,9%	16,1%	52,2%
Kilka razy w tygodniu	21,1%	19,3%	7,6%	2,6%	3,7%	17,2%
Przynajmniej raz w m-cu	5,3%	7,9%	8,7%	0,8%	4,5%	5,9%
Bardzo rzadko	4,8%	8,9%	13,8%	0,8%	8,2%	8,6%
Nie korzysta	2,1%	14,6%	55,9%	1,8%	67,6%	16,0%
Ogółem	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Uwaga: Nie uwzględniono braków danych.

Ostatnie pytanie kwestionariusza ankiety audytoryjnej poddawało pod ocenę respondentów prawdziwość następujących stwierdzeń:

1. Jestem spokojny/spokojna, że znajdę zatrudnienie.
2. Nie martwię się, że mogę zostać bezrobotnym.
3. To głównie przypadek decyduje o tym, jak się komu wiedzie.
4. Najrozsądniej jest unikać jakichkolwiek zobowiązań.
5. To co nas w życiu spotyka, zależy przede wszystkim od nas samych.
6. Kiedy jest coś do zrobienia, najlepiej wziąć odpowiedzialność na siebie.

Aby analizę odpowiedzi na te pytania uczynić bardziej przejrzystą wyniki uzyskane w oparciu o cztery pierwsze z nich poddano analizie głównych składowych, która jest rodzajem statystycznej redukcji większej liczby zmiennych do kilku najważniejszych czynników (wymiarów). Technika ta oparta jest o analizę korelacji odpowiedzi na poszczególne pytania. Powyższe pytania (na podstawie udzielonych przez badanych odpowiedzi) dają się sprowadzić do dwóch najważniejszych zagadnień:

- **pewności zatrudnienia** (przekonanie o znalezieniu pracy i brak obaw o bycie bezrobotnym);
- **indeterminizmu** (przekonanie o zależności sytuacji życiowej od ślepego losu oraz unikanie zobowiązań).

Te dwa zagadnienia zostały zinterpretowane na podstawie tzw. ładunków czynnikowych (pokazanych w poniższej tabeli), mówiących o tym, na ile dane stwierdzenie łączy się z konkretnym wymiarem.

Tabela 30. Pewność zatrudnienia i indeterminizm według oceny zagadnień zawartych w pytaniu nr 25 przez respondentów.

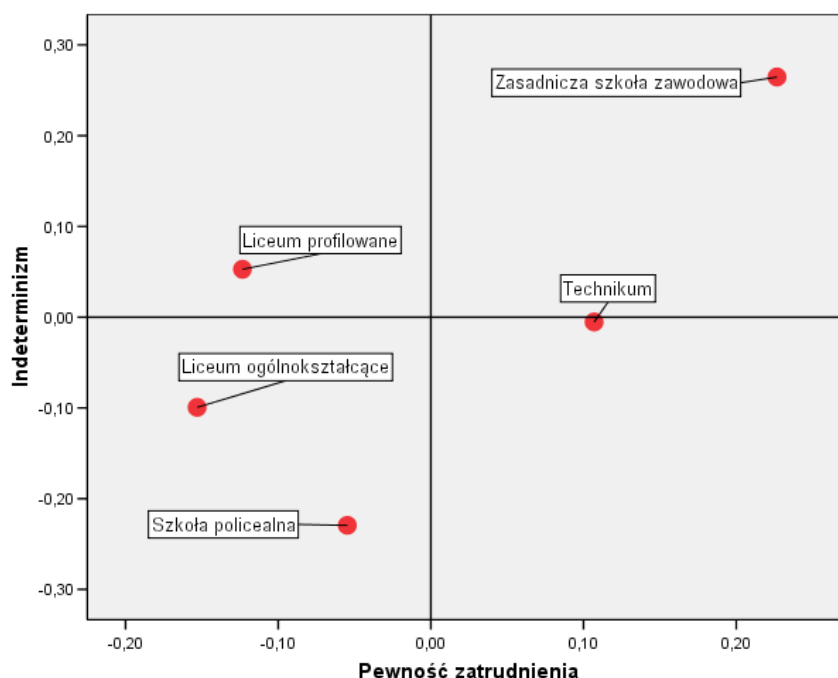
Zagadnienia	Wymiar	
	Pewność zatrudnienia	Indeterminizm
Jestem spokojny/spokojna, że znajdę zatrudnienie	0,867	
Nie martwię się, że mogę zostać bezrobotnym	0,845	
To głównie przypadek decyduje o tym, jak się komu wiedzie		0,779
Najrozsądniej jest unikać jakichkolwiek zobowiązań		0,763

Uwaga: Tabela przedstawia wartości ładunków czynnikowych, jako wynik przeprowadzenia analizy głównych składowych z rotacją ortogonalną typu Varimax.

Wyniki analizy głównych składowych w postaci ładunków czynników wykorzystano następnie do tego, aby pokazać jak uczniowie z poszczególnych rodzajów szkół i powiatów różnią się postawami wobec wyodrębnionych wymiarów. Przedstawiają to poniższe wykresy. Aby móc je właściwie odczytać trzeba pamiętać, że im większe przekonanie o pewności zatrudnienia, tym większą wartość ładunków czynnikowych na tym wymiarze posiadali badani. Podobnie jeśli chodzi o wymiar indeterminizmu – większa pewność, że o pozycji decyduje los i przekonanie o unikaniu zobowiązań – tym wartość ładunków czynnikowych większa¹¹.

Okazuje się, że najsłabsze przekonanie o roli ślepego losu charakteryzuje uczniów szkół policealnych – respondenci z tego typu szkół najrzadziej unikają zobowiązań i kiedy jest coś do zrobienia biorą sprawy w swoje ręce. Na drugim biegunie indeterminizmu sytuują się z kolei uczniowie zasadniczych szkół zawodowych, których cechuje jednak najmocniejsze przekonanie o tym, że znajdą pracę i nie dotknie ich bezrobocie.

Wykres 27. Pewność zatrudnienia i indeterminizm według typów szkół.

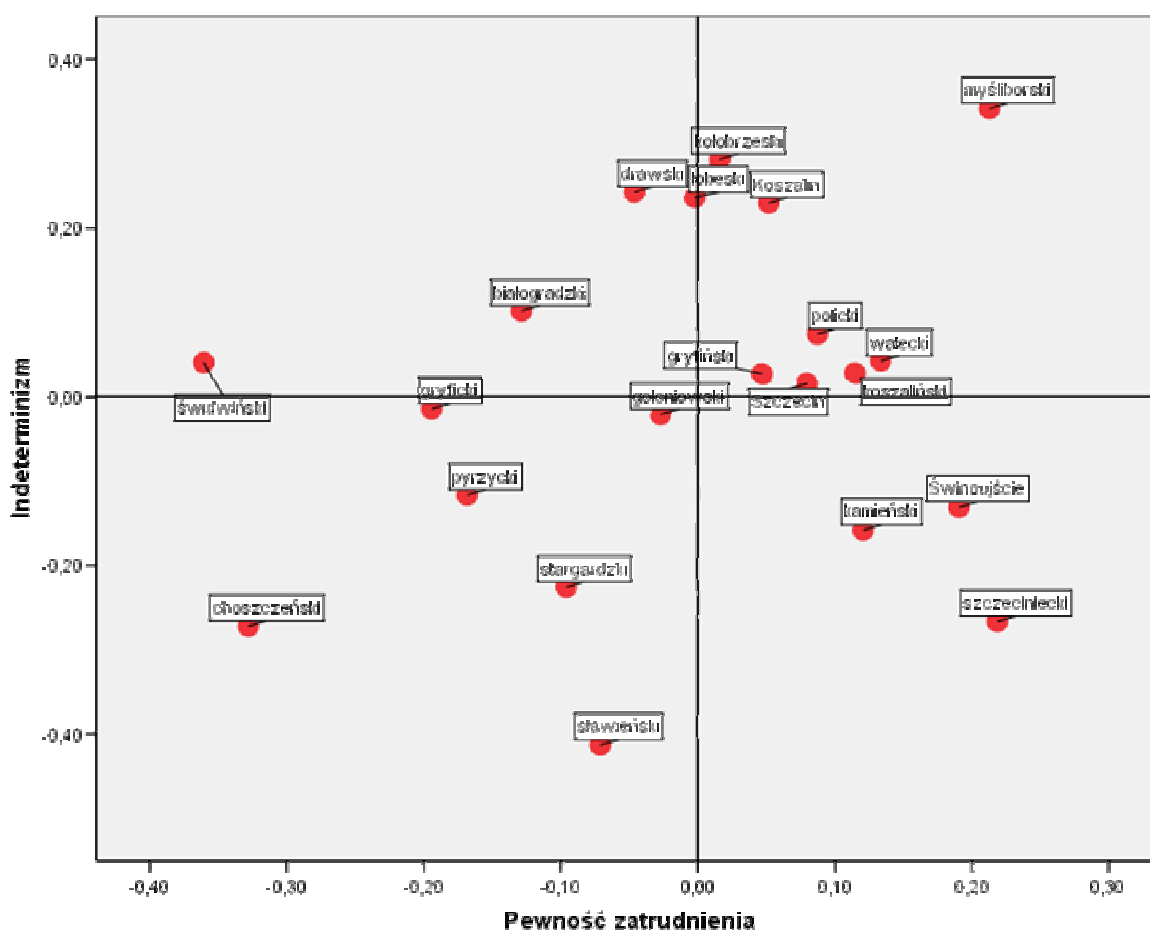

Kiedy spojrzymy natomiast na te zagadnienia w ujęciu powiatowym dostrzegamy, iż w najlepszej sytuacji – rozumianej jako silne przekonanie o możliwości znalezienia pracy i niski

¹¹ Właściwie do pozycjonowania badanych na obu wyodrębnionych wymiarach posłużyły średnie ładunki czynnikowe uczniów z odpowiednio poszczególnych rodzajów szkół i badanych powiatów.

poziom indeterminizmu – znajdują się uczniowie kształcący się w powiatach szczecińskim kamieńskim oraz Świnoujściu. Biorąc z kolei pod uwagę każdy z wymiarów z osobna, *in plus* wyróżniają się – pod względem wysokiej pewności zatrudnienia – powiaty szczeciński i myśliborski oraz – pod względem indeterminizmu – o powiaty choszczeński, sławieński i szczeciński.

Wykres 28. Pewność zatrudnienia i indeterminizm według powiatów.

III. WNIOSKI

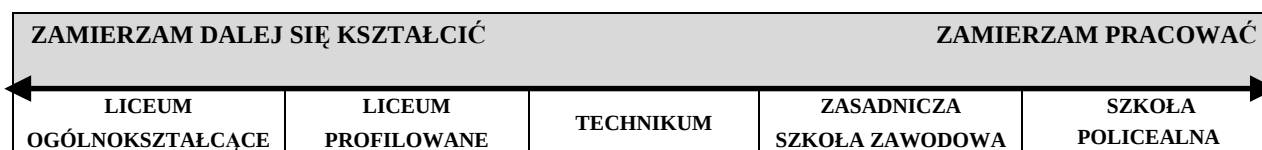
- Pożądana ścieżka edukacyjna i zawodowa uczniów jest przekazywana pokoleniowo - zależy od charakteru wykształcenia rodziców. 86.2% osób, których rodzice legitymują się wyższym wykształceniem zamierza kontynuować naukę po ukończeniu obecnej szkoły. Natomiast w przypadku uczniów, których rodzice posiadają wykształcenie podstawowe, odsetek ten wynosi 20 punktów mniej i kształtuje się na poziomie 63.9%. Można zatem przypuszczać, że wzorzec taki będzie powielany w kolejnych pokoleniach
- motywacja do nauki wśród uczniów dorastających w słabiej wyedukowanym otoczeniu wydaje się być niższa i podświadomie (zgodnie z wyniesionym z domu schematem) wybierają oni ścieżkę kształcenia, którą wcześniej podążyli ich rodzice. Ponadto wykształcenie rodziców determinuje pewne aspekty preferencji zawodowych deklarowanych przez młodzież. Wyraźnie widać to w przypadku pożądanego miejsca przyszłej pracy wskazywanego przez respondentów. Wraz ze wzrostem poziomu wykształcenia rodziców, ich dzieci chętniej widzą siebie w roli pracowników prywatnych a rzadziej zakładów państwowych. Osoby, deklarujące chęć podjęcia pracy w firmie prywatnej wykazują większą skłonność do podjęcia ryzyka związanego z niepewnością zatrudnienia w takim przedsiębiorstwie i ograniczeniem zabezpieczeń socjalnych właściwych zakładom państwowym.
- Merytoryczne motywy wyboru przyszłej uczelni są w mniejszym stopniu równoważone przez motywy dogodnościowe, niż miało to miejsce w przypadku podejmowania decyzji o rozpoczęciu edukacji w obecnej szkole. Nauka na obecnym poziomie uświadomiła zapewne uczniom jak stopień sprofesjonalizowania decyzji o dalszym kształceniu jest ważki dla ich rozwoju. Można się zatem spodziewać, że przyszłe wybory edukacyjne będą podejmowane bardziej świadomie i w większym stopniu warunkowane własnymi zainteresowaniami i chęcią zdobycia konkretnego zawodu. Na ich etapie, kwestie takie jak bliskość dojazdu i opinie kolegów bądź znajomych na temat placówki edukacyjnej zejdą na dalszy plan.
- Uczniowie najchętniej podjęliby pracę w miejscu zamieszkania. Jeśli musieliby podjąć zatrudnienie poza tym miejscem (miejscowością, powiatem), to chętniej niż na terenie kraju uczyniliby to zagranicą. Może wynikać to z postrzegania przez młodzież sytuacji

panującej na rynku pracy w województwie zachodniopomorskim jako zasadniczo nieodbiegającej od warunków ogólnokrajowych, co pozwala zatem wnioskować, że szanse na znalezienie pracy we własnym województwie i w regionach pozostałych mogą oni uznawać za równe. Idąc tym tropem poszukiwanie pracy zagranicą wydaje się być najlepszą alternatywą dla podjęcia pracy w granicach województwa, wzmocnioną dodatkowo zdecydowanie lepszymi warunkami finansowymi. Ponadto warto wspomnieć, iż odsetek deklaracji co do możliwego wyjazdu zagranicę w celach zarobkowych rośnie wraz ze stopniem znajomości języków obcych.

- Spośród wachlarza dostępnych praktyk, uczniowie najwyżej oceniają praktyki zagraniczne oraz w zakładzie pracy. Podczas gdy wytłumaczenie wysokich ocen dla zajęć praktycznych pierwszego typu może wiązać się z ich atrakcyjnością krajoznawczą, duży odsetek pozytywnych wskazań dla praktyk organizowanych przez pracodawcę, w dużej mierze warunkowany jest stopniem ich faktycznej użyteczności dla wykonywanego w przyszłości zawodu. Nieco mniej uczniów – aczkolwiek wciąż ponad 2/3 wystawia wysokie oceny zajęciom praktycznym organizowanym przez ich szkoły. Wszystko to prowadzi do wniosku, iż praktyki są przez uczniów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych cenione i postrzegane jako niezbędne dla podjęcia pracy w zawodzie.
- Najpopularniejszą metodą poszukiwania zatrudnienia przez uczniów jest osobisty kontakt z pracodawcą – rozwiązanie takie wybiera (bądź wybrałoby) niemal połowa respondentów. Takie deklaracje są wskaźnikiem z jednej strony samodzielności, z drugiej natomiast przedsiębiorczości uczniów. Innym cenionym sposobem jest angażowanie w proces poszukiwania pracy rodziny i znajomych – jako dobre rozwiązanie postrzega go ponad ¼ badanych.
- Poradnictwo i doradztwo zawodowe są słabo rozpoznanymi i rzadko wykorzystywanymi przez uczniów formami poszukiwania pracy – w zależności od ich formy korzysta z nich od 6.3 do 8.9% uczniów. Najpopularniejszą formą jest pomoc ofiarowana przez szkolnego doradcę zawodowego. Badanym wyraźny problem sprawia wskazanie powodów, dla których nie korzystają z doradztwa. Ci, którzy jednak skierowali się po wsparcie uzasadniali to najczęściej możliwością uzyskania w ten

sposób rzetelnej i kompleksowej informacji niezbędnej dla podjęcia kluczowych dla nich decyzji zawodowych.

- Spośród typów szkół ponadgimnazjalnych do jakich uczęszczają badani uczniowie, rozkład wyborów na kontinuum: po ukończeniu obecnej szkoły zamierzam dalej się kształcić – po ukończeniu obecnej szkoły zamierzam pracować, przedstawia się następująco:

Przedstawiona na powyższym diagramie zależność dotycząca zamiaru podjęcia zatrudnienia została w niniejszym raporcie zobrazowana tabelą nr 20. Słuszność powyższej zależności w odniesieniu do zamiaru kształcenia prezentuje z kolei poniższa tabela.

Tabela 31. Zamiar dalszego kształcenia według typu szkoły.

Czy zamierzasz kształcić się dalej?	Typ szkoły					Ogółem
	Liceum ogólnokształcące	Liceum profilowane	Technikum	Szkoła policealna	Zasadnicza szkoła zawodowa	
Nie	1,8%	3,7%	10,6%	8,3%	8,4%	6,5%
Jeszcze nie wie	5,7%	23,9%	32,3%	33,3%	24,1%	21,8%
Tak	92,4%	72,3%	57,1%	58,3%	67,5%	71,7%

Uwaga: Nie uwzględniono braków danych.

Załącznik nr 1 Kwestionariusz ankiety audytoryjnej

Drodzy uczniowie!

Przeprowadzamy badania dotyczące sytuacji uczniów szkół ponadgimnazjalnych w województwie zachodniopomorskim. Dzięki tej ankiecie chcielibyśmy się dowiedzieć, jak z Waszego punktu widzenia wyglądają różne sprawy związane ze szkołą i podejmowaniem pracy zawodowej. Dzięki Waszym szczerym odpowiedziom możliwe będzie stworzenie prawdziwego obrazu sytuacji młodych ludzi, którzy wchodzą w pełnoletniość i podejmują istotne życiowe decyzje, związane z rozpoczęciem pracy zawodowej bądź dalszą edukacją. Mamy nadzieję, że wiedza ta pozwoli lepiej dostosować ofertę różnych instytucji do rzeczywistych potrzeb i oczekiwań młodzieży szukającej pracy po szkole lub chcącej dalej się kształcić.

Gwarantujemy Wam równocześnie, że Wasze odpowiedzi są anonimowe. Ani nauczyciele, ani dyrekcja szkoły nie będzie miała do nich wglądu. Wyniki prezentowane będą jedynie w postaci procentowej.

ODPOWIEDZI PROSIMY ZAZNACZAĆ PRZEZ WSTAWIENIE ZNAKU X W ODPOWIEDNIĄ KRATKĘ LUB PRZY NIEKTÓRYCH PYTANIACH WPISAĆ W WYKROPKOWANE MIEJSCE.

1. Dlaczego wybrałeś(aś) szkołę do której uczęszczasz?
Zaznacz trzy najważniejsze powody.

- ☐ 1. Ze względu na zainteresowania
- ☐ 2. Ze względu na rodziców
- ☐ 3. Chciałem(am) zdobyć konkretny zawód
- ☐ 4. Ze względu na kolegów, znajomych
- ☐ 5. Ze względu na bliskość, łatwość dojazdu
- ☐ 6. Szkoła miała dobrą opinię
- ☐ 7. Taki wybór doradzono mi w gimnazjum
- ☐ 8. Po prostu trzeba było coś wybrać

2. Czy poza informacjami o swojej szkole masz jakąś wiedzę o ofercie edukacyjnej w Twoim powiecie?

- ☐ 1. nie interesuję się tym → PRZEJDŹ DO PYTANIA 3
- ☐ 2. tak interesuję się tym

- 2.1. Czy znasz ofertę poszczególnych instytucji rynku pracy?

- ☐ 1. Nie
- ☐ 2. Tak, wiem z czego mogę skorzystać w:
 - ☐ Powiatowy Urząd Pracy
 - ☐ Zakład Doskonalenia Zawodowego
 - ☐ Ochotniczy Hufiec Pracy
 - ☐ Centrum Kształcenia Ustawicznego/Centrum Kształcenia Praktycznego
 - ☐ Szkolny Ośrodek Kariery
 - ☐ Różnych stowarzyszeniach i organizacjach

2.2. Co Ci daje wiedza o ofercie edukacyjnej?

- ☐ 1. w ten sposób przygotowuję się do wyboru szkoły na kolejnym etapie edukacji
- ☐ 2. sprawdzam oferty innych szkół, żeby zorientować się czy nie są ciekawsze od oferty mojej obecnej szkoły i ewentualnie się przenieść
- ☐ 3. po prostu lubię wiedzieć co się w tym zakresie dzieje w moim miejscu zamieszkania

3. Czy po ukończeniu szkoły, do której chodzisz obecnie zamierzasz kształcić się dalej?

- ☐ 1. nie → PRZEJDŹ DO PYTANIA 5
- ☐ 2. jeszcze nie wiem
- ☐ 3. tak → ZAZNACZ, GDZIE BĘDZIESZ SIĘ STARAŁ(A) KONTYNUOWAĆ NAUKĘ:
 - ☐ 1. jeszcze nie wiem
 - ☐ 2. szkoła uzupełniająca
 - ☐ 3. szkoła policealna
 - ☐ 4. studia dzienne
 - ☐ 5. studia wieczorowe
 - ☐ 6. studia zaoczne (weekendowe)

4. Gdybyś wybierał(a) szkołę, w której kontynuowałbyś(abyś) edukację, to czym byś się kierował(a)? ZAZNACZ NAJWIĘCEJ TRZY POWODY.

- ☐ 1. swoimi zainteresowaniami
- ☐ 2. radami rodziców
- ☐ 3. chęcią zdobycia konkretnego zawodu
- ☐ 4. radami kolegów, znajomych
- ☐ 5. bliskością, łatwością dojazdu
- ☐ 6. dobrą opinią o szkole
- ☐ 7. radami uzyskanymi w obecnej szkole
- ☐ 8. wybiorę cokolwiek – ważne tylko żeby jeszcze nie kończyć edukacji

5. Gdybyś wybierał(a) w przyszłości pracę to czym byś się kierował(a)? ZAZNACZ NAJWIĘCEJ TRZY POWODY.

- ☐ 1. tym czy praca będzie ciekawa – jej wykonywanie da mi satysfakcję
- ☐ 2. radami rodziny, znajomych, starszych kolegów, którzy już pracują
- ☐ 3. możliwością pracy w moim zawodzie
- ☐ 4. bliskością, łatwością dojazdu
- ☐ 5. dobrą opinią o pracodawcy
- ☐ 6. radami uzyskanymi w obecnej szkole
- ☐ 7. tym czy praca da mi możliwość szybkiego awansu
- ☐ 8. wysokością oferowanych zarobków
- ☐ 9. tym czy praca da mi możliwość rozwoju
- ☐ 10. wybiorę cokolwiek – ważne tylko żeby coś zarobić

6. Czy w przyszłości (niekoniecznie zaraz po ukończeniu obecnej szkoły) zamierzasz iść na studia wyższe?

- ☐ 1. nie → PRZEJDŹ DO PYTANIA 7

☐ 2. tak

6.1. Jeżeli miałbym(abym) w tym momencie podjąć decyzję o wyborze uczelni wyższej, w pierwszej kolejności po radę zwróciłbym(abym) się do:

- ☐ 1. rodziny
- ☐ 2. znajomych
- ☐ 3. doradcy zawodowego
- ☐ 4. sam(a) gromadziłbym(abym) informacje (Internet, prasa)
- ☐ 5. nie radziłbym(abym) się nikogo

6.2. Jakie nadzieje wiążesz ze studiami wyższymi?
ZAZNACZ **NAJWIĘCEJ TRZY** POWODY.

- ☐ 1. zapewnią mi dobrą pozycję zawodową
- ☐ 2. pozwolą mi poszerzyć wiedzę i zainteresowania
- ☐ 3. są niezbędne abym znalazł pracę
- ☐ 4. pozwolą spełnić ambicje moje i/lub moich najbliższych
- ☐ 5. pozwolą mi wymigać się/uciec przed wojskiem
- ☐ 6. na studiach chciał(a)bym się dobrze bawić
- ☐ 6. nie mam sprecyzowanych oczekiwań wobec wyższej uczelni

7. Jak sądzisz, że w Twoim powiecie jest łatwo o pracę?

- ☐ 1. na terenie mojego powiatu jest bardzo trudno o pracę
- ☐ 2. można tu znaleźć pracę ale tylko w niektórych specjalnościach/zawodach
- ☐ 3. na tym terenie nie ma problemu bezrobocia – każdy kto chce znajdzie pracę
- ☐ 4. nie interesuję się sytuacją na lokalnym rynku pracy – nie potrafię odpowiedzieć

8. Czy po ukończeniu obecnej szkoły zamierzasz podjąć pracę?

- ☐ 1. tak
 - ☐ 2. jeszcze nie wiem
 - ☐ 3. nie
- } Wyobraź sobie jednak, że z jakiegoś powodu będziesz musiał(a) podjąć pracę po obecnej szkole i odpowiedz na pytania od 8.1 do 8.3.

8.1. W jakim wymiarze godzin chciałbyś(abyś) pracować?

- ☐ 1. na pełny etat
- ☐ 2. na część etatu
- ☐ 3. dorywczo
- ☐ 4. jeszcze nie wiem

8.2. Gdzie najchętniej podjąłbyś/podjęłabyś pracę?

- ☐ 1. w zakładzie państwowym
- ☐ 2. w firmie prywatnej
- ☐ 3. chciałbym(abym) prowadzić działalność na własny rachunek

8.3. Czy możesz liczyć na pracę w firmie prowadzonej przez rodzinę lub znajomego?

- ☐ 1. tak
☐ 2. nie

9. Czy będziesz starał(a) się znaleźć pracę w zawodzie związanym z Twoim aktualnym wykształceniem?

- ☐ 1. nie
☐ 2. tak → Jak oceniasz szanse na znalezienie pracy w zawodzie?
☐ 1. na pewno nie znajdę
☐ 2. raczej nie znajdę
☐ 3. trudno powiedzieć
☐ 4. raczej znajdę
☐ 5. na pewno znajdę

10. Napisz, czy byłbyś(abys) gotów(gotowa) podjąć pracę w poniższych miejscach.
 PRZY KAŻDEJ POZYCJI ZAZNACZ „NIE” ALBO „TAK”.

1. poza miejscem zamieszkania, ale w woj. zachodniopomorskim	☐ nie	☐ tak
2. w którymś z sąsiednich województw	☐ nie	☐ tak
3. w którymś z dalszych województw	☐ nie	☐ tak
4. za granicą	☐ nie	☐ tak

11. Czy korzystałeś(aś) z pomocy jakichś doradców pomagających w poszukiwaniu pracy?
 PRZY KAŻDEJ POZYCJI ZAZNACZ „NIE” ALBO „TAK” I UZASADNIJ SWOJA ODPOWIEDŹ.

1. szkolny doradca zawodowy	☐ nie	☐ tak
Dlaczego?.....		
2. doradca Powiatowego Urzędu Pracy	☐ nie	☐ tak
Dlaczego?.....		
3. doradca szkolnej poradni psychologicznej	☐ nie	☐ tak
Dlaczego?.....		

12. Czy w okresie edukacji na obecnym – ponadgimnazjalnym poziomie - pracowałeś jako wolontariusz lub brałeś udział w akcjach charytatywnych?

- ☐ 1. nie i nie zamierzam
☐ 2. nie i zaangażuję się tylko, jeśli cel będzie mi szczególnie bliski
☐ 3. nie, ale w przyszłości z pewnością się zaangażuję
☐ 4. tak, zdarzyło mi się brać udział w tego typu akcjach
☐ 5. tak, zawsze jeśli jest taka możliwość angażuję się w tego typu akcje

13. Czy w ciągu **ostatnich 12 miesięcy** uczestniczyłeś(aś) w jakichś kursach, seminariach, szkoleniach, prywatnych lekcjach lub w innych formach kształcenia pozaszkolnego?

- ☐ 1. tak
☐ 2. nie → PRZEJDŹ DO PYTANIA 14

13.1. W ilu rodzajach tego typu form kształcenia pozaszkolnego brałeś(aś) udział w ciągu ostatnich 12 miesięcy?

W (wpisz cyfrę)..... formach kształcenia pozaszkolnego.

13.2. W jakim typie kursów, seminariów, szkoleń, prywatnych lekcji lub innych formach kształcenia pozaszkolnego uczestniczyłeś(aś) w ciągu ostatnich 12 miesięcy?
ZAZNACZ WSZYSTKIE, W KTÓRYCH UCZESTNICZYŁEŚ(AŚ) I WPISZ ICH TEMATYKĘ

- ☐ 1. kursy
- ☐ 2. seminaria
- ☐ 3. szkolenia
- ☐ 4. prywatne lekcje.....
- ☐ 5. staże w firmach/instytucjach.....
- ☐ 6. inne formy kształcenia pozaszkolnego

14. Każdy ma pewne wyobrażenie na temat tego, jaka jest odpowiednia zapłata za jego pracę. W rzeczywistości może się zdarzyć, że pracodawca zaproponuje nam kwotę wyższą od naszych oczekiwań. Może nam też zaproponować kwotę na tyle niską, że wahalibyśmy się, czy warto podejmować tę pracę, czy raczej trzeba poszukać czegoś innego. Załóżmy, że po ukończeniu szkoły ktoś proponuje Ci stałą pracę na stanowisku, które Ci w miarę odpowiada. Miejsce pracy położone jest dość blisko Twojego miejsca zamieszkania. Czasowy wymiar tej pracy to 8 godzin dziennie od poniedziałku do piątku. Pomyśl o **miesięcznej pensji**, jaką mógłbyś/mogłabyś otrzymać za taką pracę (chodzi o **placę netto**, czyli kwotę, którą dostaniesz do ręki po odliczeniu wszystkich podatków). PRZECZYTAJ UWAGAŻNIE PONIŻSZE ZDANIA I WPISZ ODPOWIEDNIE LICZBY W WYKROPKOWANE MIEJSCA.

1. Najniższa pensja, za jaką podjąłbym/podjęłabym tę pracę to złotych.

2. Pensja, którą uznał(a)bym za w miarę zadowalającą to złotych.

3. Pensja, którą uznał(a)bym za zaskakująco wysoką dla mnie to złotych.

15. Zdobycie, której z poniższych rzeczy w największym stopniu decyduje o odniesieniu sukcesu zawodowego?
ZAZNACZ **NAJWIĘCEJ DWIE** TAKIE RZECZY.

- ☐ 1. satysfakcjonująca praca
- ☐ 2. wysokie zarobki
- ☐ 3. wyższe wykształcenie
- ☐ 4. wykształcenie zgodne z własnymi zainteresowaniami
- ☐ 5. posiadanie własnej firmy
- ☐ 6. możliwość ciągłego rozwoju zawodowego

16. Czy istnieje w miejscu Twojego zamieszkania (w Twoim powiecie) pracodawca, co do którego wiesz, że znajdziesz u niego zatrudnienie?

- ☐ 1. tak, jest taki pracodawca
- ☐ 2. raczej tak, ale nie mam pewności
- ☐ 3. nie ma takiego pracodawcy

17. Którą z poniższych metod uważasz za najskuteczniejszą w poszukiwaniu pracy?

- ☐ 1. składanie ofert osobiście w firmach
☐ 2. poprzez rodzinę i znajomych
☐ 3. poprzez ogłoszenia w gazecie
☐ 4. poprzez Internet
☐ 5. w Urzędzie Pracy
☐ 6. w biurze pośrednictwa pracy
☐ 7. w inny sposób – napisz jaki?

18. Poniżej znajdują się trzy twierdzenia dotyczące poszukiwania pracy i podejmowania zatrudnienia. Przy każdym z nich zaznacz, czy w Twoim przypadku jest to prawda czy też nie.

Wiem gdzie i jak szukać ofert pracy.	całkowita nieprawda	raczej nieprawda	trudno powiedzieć	raczej prawda	całkowita prawda
	1	2	3	4	5
Wiem jakie są prawa i obowiązki pracownika.	całkowita nieprawda	raczej nieprawda	trudno powiedzieć	raczej prawda	całkowita prawda
	1	2	3	4	5
Wiem jaka forma umowy z pracodawcą byłaby dla mnie najkorzystniejsza.	całkowita nieprawda	raczej nieprawda	trudno powiedzieć	raczej prawda	całkowita prawda
	1	2	3	4	5

19. Czy mógłbyś w miarę swobodnie porozmawiać z pracodawcą o podjęciu pracy w jakimś języku obcym?

- ☐ 1. raczej nie
☐ 2. tak → ZAZNACZ TE JĘZYKI, W KTÓRYCH MÓGŁBYŚ POROZMAWIAĆ:
- ☐ 1. w języku angielskim
☐ 2. w języku niemieckim
☐ 3. w języku francuskim
☐ 4. w języku włoskim
☐ 5. w języku rosyjskim
☐ 6. w innym języku obcym

20. Jak często korzystasz z wymienionych poniżej nowoczesnych urządzeń technicznych i środków komunikacji?

1. komputer	codziennie	kilka razy w tygodniu	przynajmniej raz w miesiącu	bardzo rzadko - sporadycznie	nie korzystam
	1	2	3	4	5
2. internet kablowy	codziennie	kilka razy w tygodniu	przynajmniej raz w miesiącu	bardzo rzadko - sporadycznie	nie korzystam
	1	2	3	4	5
3. internet bezprzewodowy	codziennie	kilka razy w tygodniu	przynajmniej raz w miesiącu	bardzo rzadko - sporadycznie	nie korzystam
	1	2	3	4	5
4. telefon komórkowy	codziennie	kilka razy w tygodniu	przynajmniej raz w miesiącu	bardzo rzadko - sporadycznie	nie korzystam
	1	2	3	4	5

5. telefon komórkowy trzeciej generacji (UMTS)	codziennie	kilka razy w tygodniu	przynajmniej raz w miesiącu	bardzo rzadko - sporadycznie	nie korzystam
	1	2	3	4	5
6. komunikator internetowy (np. Skype, GaduGadu, MSN)	codziennie	kilka razy w tygodniu	przynajmniej raz w miesiącu	bardzo rzadko - sporadycznie	nie korzystam
	1	2	3	4	5

Jeśli jesteś uczniem zasadniczej szkoły zawodowej, technikum lub szkoły policealnej odpowiedz na poniższe pytanie. Jeśli jesteś uczniem liceum profilowanego lub ogólnokształcącego, przejdź do pytania nr 22 i kontynuuj wypełnianie kwestionariusza.

21. Czy brałeś udział w zorganizowanych przez szkołę zajęciach praktycznych lub praktykach zawodowych?
 PRZY KAŻDEJ POZYCJI ZAZNACZ „NIE” ALBO „TAK”.
 JEŚLI MIAŁEŚ(AŚ) PRAKTYKI DANEGO RODZAJU, OCEŃ JE DODATKOWO NA SKALI OD 1 DO 5, GDZIE 1 OZNACZA, ŻE BYŁY ONE ZUPEŁNIE NIEPRZYDATNE, A 5 ŻE BYŁY BARDZO PRZYDATNE.

1. praktyki w szkole

☐ nie

☐ tak → oceń praktyki:

zupełnie nieprzydatne	raczej nieprzydatne	trudno powiedzieć	raczej przydatne	bardzo przydatne
1	2	3	4	5

2. w zakładzie pracy

☐ nie

☐ tak → oceń praktyki:

zupełnie nieprzydatne	raczej nieprzydatne	trudno powiedzieć	raczej przydatne	bardzo przydatne
1	2	3	4	5

3. w innej instytucji (np. Centrum Kształcenia Praktycznego)

☐ nie

☐ tak → oceń praktyki:

zupełnie nieprzydatne	raczej nieprzydatne	trudno powiedzieć	raczej przydatne	bardzo przydatne
1	2	3	4	5

4. za granicą w ramach wymiany uczniów

☐ nie

☐ tak → oceń praktyki:

zupełnie nieprzydatne	raczej nieprzydatne	trudno powiedzieć	raczej przydatne	bardzo przydatne
1	2	3	4	5

22. Czy Twoje obecne wykształcenie (to, które będziesz miał po zakończeniu obecnej szkoły) ułatwi Ci znalezienie pracy?

- ☐ 1. zdecydowanie nie
☐ 2. raczej nie
☐ 3. trudno powiedzieć
☐ 4. raczej tak
☐ 5. zdecydowanie tak

23. Jak ogólnie oceniasz swoje relacje z nauczycielami z Twojej szkoły?

- ☐ 1. są bardzo dobre
☐ 2. są raczej dobre
☐ 3. normalne – ani dobre ani złe
☐ 4. są raczej złe

☐ 5. są bardzo złe

24. Czy w czasie nauki w obecnej szkole korzystałeś(aś) z pomocy finansowej?

- ☐ 1. tak, otrzymywałem stypendium socjalne
☐ 2. tak, otrzymywałem stypendium naukowe
☐ 3. tak, korzystałem z innych form wsparcia → napisz jakich?.....
☐ 4. nie

25. Poniżej znajduje się kilka stwierdzeń. Przy każdym z nich zaznacz, czy się z nim zgadzasz, czy nie. Interesuje nas Twoje osobiste zdanie, więc swoją odpowiedź zaznacz nawet wtedy, gdy wydaje Ci się, że większość osób ma do danej sprawy inne podejście.
 PRAWDZIWOŚĆ KAŻDEGO ZE STWIERDZEŃ OCENŃ NA SKALI OD 1 DO 5.

To co nas w życiu spotyka, zależy przede wszystkim od nas samych	całkowita nieprawda	raczej nieprawda	trudno powiedzieć	raczej prawda	całkowita prawda
	1	2	3	4	5
To głównie przypadek decyduje o tym, jak się komu wiedzie	całkowita nieprawda	raczej nieprawda	trudno powiedzieć	raczej prawda	całkowita prawda
	1	2	3	4	5
Jestem spokojny/spokojna, że znajdę zatrudnienie	całkowita nieprawda	raczej nieprawda	trudno powiedzieć	raczej prawda	całkowita prawda
	1	2	3	4	5
Martwię się, że mogę zostać bezrobotnym	całkowita nieprawda	raczej nieprawda	trudno powiedzieć	raczej prawda	całkowita prawda
	1	2	3	4	5
Kiedy jest coś do zrobienia, najlepiej wziąć odpowiedzialność na siebie	całkowita nieprawda	raczej nieprawda	trudno powiedzieć	raczej prawda	całkowita prawda
	1	2	3	4	5
Najrozsądniej jest unikać jakichkolwiek zobowiązań	całkowita nieprawda	raczej nieprawda	trudno powiedzieć	raczej prawda	całkowita prawda
	1	2	3	4	5

Na decyzje związane z podejmowaniem pracy i kształceniem pewien wpływ mają nasi rodzice. Dlatego prosimy o odpowiedź na kilka pytań dotyczących bezpośrednio Ciebie i Twoich rodziców.

M1. Twoja płeć ☐ 1. kobieta ☐ 2. mężczyzna M2. Twój wiek:..... lat

M3. W jakiej szkole obecnie się kształcisz?

- ☐ 1. liceum ogólnokształcące
☐ 2. liceum profilowane
☐ 3. technikum
☐ 4. szkoła policealna
☐ 5. zasadnicza szkoła zawodowa

M3.1. Jaki jest profil Twojej szkoły/klasy?.....

M4.1. Wykształcenie ojca ☐ 1. podstawowe ☐ 2. zawodowe ☐ 3. średnie ☐ 4. wyższe	M4.2. Wykształcenie matki ☐ 1. podstawowe ☐ 2. zawodowe ☐ 3. średnie ☐ 4. wyższe
M5.1. Czy Twój ojciec: Zaznacz jedną odpowiedź ☐ 1. pracuje zawodowo ☐ 2. jest emerytem/rencistą ☐ 3. zajmuje się domem ☐ 4. jest bezrobotny ☐ 5. nie żyje ☐ 6. nie wiem, nie mieszka ze mną	M5.2. Czy Twoja matka: Zaznacz jedną odpowiedź ☐ 1. pracuje zawodowo ☐ 2. jest emerytką/rencistką ☐ 3. zajmuje się domem ☐ 4. jest bezrobotna ☐ 5. nie żyje ☐ 6. nie wiem, nie mieszka ze mną

Dziękujemy za wypełnienie ankiety!

Załącznik nr 2 Instrukcja dla ankierów

Informacje, które ankierzy powinni przekazać na początku respondentom

1. Nasze badanie ma służyć poznaniu warunków panujących na rynku pracy w województwie zachodniopomorskim. Zależy nam na tym, aby Wasz głos był wzięty pod uwagę i dlatego bardzo prosimy o rzetelne wypełnienie kwestionariusza.
2. Jest bardzo ważne, abyście starali się odpowiedzieć na wszystkie zadane pytania. Jeśli pomijacie jakieś pytanie, przysparza nam to poważnych kłopotów na etapie analizy danych. Jest wystarczająco dużo czasu, żeby zastanowić się i spokojnie odpowiedzieć na wszystkie pytania. Wypełnienie całej ankiety zajmuje przeciętnie ok. 20 kilku minut.
3. Swoje odpowiedzi proszę zaznaczać krzyżykiem w odpowiedniej kratce, albo zakreślając kółkiem odpowiednią liczbę. W niektórych pytaniach swoją odpowiedź trzeba wpisać samemu.
4. Pod niektórymi pytaniami znajduje się dodatkowa informacja o sposobie wypełniania ankiety, wyróżniona pogrubioną czcionką. Proszę np. zobaczyć pyt. 1 na stronie 1. Jest tam prośba o to, by zaznaczyć trzy odpowiedzi. Przed zaznaczeniem swojej odpowiedzi proszę zawsze uważnie przeczytać taką instrukcję i do niej się zastosować.
5. Niektóre pytania mają postać tabelki z odpowiedziami „nie” i „tak” oraz dodatkową skalą. Proszę zobaczyć np. pyt. 21 na str. 7. Przy każdym punkcie zaznaczamy swoją odpowiedź „nie” albo „tak”. Jeśli zaznaczymy „nie” to po prostu przechodzimy dalej; natomiast jeśli zaznaczymy „tak”, to dodatkowo zaznaczamy jeszcze kółkiem jedną wartość na skali obok.
6. W niektórych pytaniach jest kilka stwierdzeń, przy których znajdują się tylko odpowiedzi „nie” i „tak”. Proszę np. zobaczyć pyt. 10 na str. 4. W takim pytaniu przy każdym stwierdzeniu zaznaczamy albo „nie” albo „tak”.
7. Jeśli pomylicie się przy wypełnianiu ankiety, przekreście pomyłkową odpowiedź i wyraźnie strzałką zaznaczcie, która odpowiedź jest prawidłowa.
8. Jeśli mielibyście jakiegokolwiek wątpliwości, jak należy coś wypełnić, albo byłoby niejasne, o co chodzi w danym pytaniu, proszę się bez skrupowania zapytać.
9. Na koniec chcieliśmy podkreślić, że badania te nie są przeprowadzane przez szkołę, ani na zlecenie szkoły i ani nauczyciele, ani dyrekcja nie będą mieli wglądu w to, co napiszecie w swoich ankietach. Badania te realizujemy dla Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie i są one w pełni anonimowe, tzn. wszystkie wyniki tych badań będą przedstawiane jedynie w postaci zestawień procentowych.
10. Czy są teraz jakieś pytania?

Załącznik nr 3 Zestawienie szkół objętych badaniem

Powiat	Nazwa Szkoły	Miejscowość	Ulica	Numer	Dyrektor	Data badania
białogardzki	Liceum Ogólnokształcące im. Bogusława X	Białogard	Grunwaldzka	46	Alicja Flis	24 maja
białogardzki	Liceum Profilowane w Karlino	Karlino	Parkowa	1	Daniel Wach	24 maja
choszczeński	Liceum Ogólnokształcące w Choszczynie	Choszczno	Bolesława Chrobrego	31a	Roman Naskręt	21 maja
choszczeński	Technikum Ekonomiczne w Choszczynie	Choszczno	Bolesława Chrobrego	31a	Roman Naskręt	21 maja
drawski	Technikum Ekonomiczne	Złocieniec	Okrzei	9	Jacek Kozłowski	25 maja
drawski	Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Drawsko Pomorskie	Seminaryjna	2	Kazimierz Hnatkowski	25 maja
goleniowski	I Liceum Ogólnokształcące	Goleniów	Niepodległości	1	Janina Uścińciewicz	21 maja
goleniowski	Technikum Ekonomiczne	Goleniów	Maszewska	6	Małgorzata Wojtysiak	21 maja
goleniowski	Technikum Przemysłu Drzewnego	Goleniów	Maszewska	6	Małgorzata Wojtysiak	21 maja
goleniowski	Technikum Mechaniczne	Nowogard	Poniatowskiego	21	Stefan Sitkowski	21 maja
gryficki	Liceum Ogólnokształcące w Zespole Szkół	Trzebiatów	Plac Lipowy	15	Renata Tracz	23 maja
gryficki	Technikum Hotelarskie	Płoty	Paderewskiego	13	Jadwiga Wypijewska	23 maja
gryfiński	II Liceum Profilowane	Gryfino	Łużycka	91	Dorota Mielniczak	21 maja
gryfiński	Policealne Studium Zawodowe Nr 5 Szczecińskiego Centrum Edukacyjnego	Chojna	Żółkiewskiego	5	Barbara Nożewnik	21 maja

gryfiński	Technikum Ekonomiczne	Gryfino	Łużycka	91	Dorota Mielniczek	21 maja
kamieński	Technikum Ekonomiczne	Wolin	Słowiańska	2	Anna Jarząb	23 maja
kamieński	Technik Żywności i Gospodarstwa Domowego	Kamień Pomorski	Wolińska	7a	Andrzej Swatowski	23 maja
kołobrzeski	Liceum Profilowane	Kołobrzeg	Łopuskiego	13	Zbigniew Stankiewicz	23 maja
kołobrzeski	Technikum Morskie	Kołobrzeg	Arciszewskiego	21	Lech Pieczyński	23 maja
kołobrzeski	Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 1	Kołobrzeg	Piastowska	5	Hanna Cupiał	23 maja
Koszalin	VI Liceum Ogólnokształcące	Koszalin	Podgórna	55	Danuta Igel	24 maja
Koszalin	I Liceum Profilowane w ZS nr 1	Koszalin	Władysława Andersa	30	Jadwiga Topolan	24 maja
Koszalin	Policealna Szkoła Informatyczna	Koszalin	Morska	41	Tadeusz Bolimowski	24 maja
Koszalin	Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 4	Koszalin	Orłat Lwowskich	18	Krystyna Igras	24 maja
koszaliński	Liceum Ogólnokształcące	Polanów	Dworcowa	12	Sławomir Wruszczak	24 maja
koszaliński	Technik Żywności	Bonin	-	1	Barbara Frankowska	24maja
łobeski	LO	Łobez	Niepodległości	54	Jolanta Manowiec	23 maja
łobeski	Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Resko	Mariana Bucza	15	Krytyna Czech	23 maja
myśliborski	Liceum Profilowane w Barlinku	Barlinek	Szosowa	2	Ryszard Syroka	21 maja
myśliborski	Czteroletnie Technikum nr 2	Myślibórz	Za bramką	8	Adam Błazejewski	21 maja
policki	Liceum Ogólnokształcące	Police	Siedlecka	6	Beata Golisowicz	22 maja

policki	Zasadnicza szkoła Zawodowa nr 1	Police	Siedlecka	6	Beata Golisowicz	22 maja
pyrzycki	Liceum Ogólnokształcące	Pyrzyce	Lipiańska	2	Wanda Kłodawska	21 maja
pyrzycki	Technikum Mechanizacji Rolnictwa - 4 let.	Pyrzyce	Młodych Techników	5	Waldemar Lemiesz	21 maja
ślawieński	Liceum Ogólnokształcące im. Stefana Żeromskiego	Darłowo	Chopina	4	Dorota Morawska	24 maja
ślawieński	Technikum Ekonomiczne	Ślawno	Sempołowskiej	2	Maria Dankowska	24maja
stargardzki	II Liceum Ogólnokształcące	Stargard Szczeciński	Mieszka I	4	Irena Fronczak	21 maja
stargardzki	Liceum Profilowane	Kamienny Most	Kamienny Most 17		Teresa Lechowicz- Pachowicz	25 maja
stargardzki	Technikum Zawodowe Nr 5 w Stargardzie Szczec.	Stargard Szczeciński	Gdyńska	8	Zbigniew Jurkiewicz	21 maja
stargardzki	Liceum Profilowane nr 2	Stargard Szczeciński	Składowa	2A	Zbigniew Hering	21 maja
Szczecin	V Liceum Ogólnokształcące im. Adama Asnyka	Szczecin	Ofiar Oświęcimia	14	Hanna Bartnik	22 maja
Szczecin	XX Liceum Ogólnokształcące	Szczecin	Gen. J Sowińskiego	1	Andrzej Sacharski	22 maja
Szczecin	XV Liceum Profilowane	Szczecin	Hoża	3	Wiesława Fajer	22 maja
Szczecin	III Liceum Profilowane	Szczecin	Gen. J Sowińskiego	1	Andrzej Sacharski	22 maja
Szczecin	VIII Liceum Profilowane	Szczecin	Willowa	2	Andrzej Usielski	22 maja
Szczecin	Technikum Łączności	Szczecin	Ku Słońcu	27/30	Zdzisław Olejniczak	22 maja
Szczecin	Technikum Przemysłu Spożywczego	Szczecin	Gen. Józefa Sowińskiego	3	Krajewska Janina	22 maja

Szczecin	Technikum Budowy Okrętów	Szczecin	Willowa	2	Andrzej Usielski	22 maja
Szczecin	Technikum Uzupełniające nr 4	Szczecin	Grzymińska	6	Anna Twardochleb	22 maja
Szczecin	Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 13	Szczecin	Klonowica	14	Sławomir Snastin	22 maja
Szczecin	Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 18	Szczecin	Szpitalna	15	Alicja Zyska	22 maja
Szczecin	Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 8	Szczecin	Willowa	2	Andrzej Usielski	22 maja
Szczecin	Liceum Ogólnokształcące Towarzystwa Salezjańskiego	Szczecin	św. Jana Bosko	1	Marek Zaborowski	22 maja
Szczecin	Szkoła Policealna Pracowników Służb Społecznych	Szczecin	Plac Orła Białego	2	Hanna Żółtowska	22 maja
Szczecin	Liceum ogólnokształcące	Szczecin	Niemierzyńska	17a	Przemysław Sztolcamn	22 maja
Szczecin	Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 4 w Zespole Szkół nr 4	Szczecin	Kusocińskiego	3	Zdzisław Szkudlarek	23 maja
szczecinecki	Technikum Hodowli Koni	Biały Bór	Brzeźnicka	10	Andrzej Pastuszek	24 maja
szczecinecki	Zasadnicza Szkoła Zawodowa w ZS 2	Szczecinek	1-go Maja	22	Maria Schulz	25 maja
szczecinecki	Liceum Ogólnokształcące	Borne Sulinowo	Al. Niepodległości	24	Roman Tranbowicz	25 maja
świdwiński	Liceum Ogólnokształcące	Świdwin	Kościuszki	28	Edward Wójcik	25 maja

świdwiński	Technikum Żywienia i Gospodarstwa Domowego	Połczyn-Zdrój	Piwna	08-cze	Bogusław Ogorzałek	25 maja
Świnoujście	Medyczne Studium Zawodowe	Świnoujście	Grodzka	3	Krystyna Mroczek	23 maja
Świnoujście	Technikum Ortopedyczne	Świnoujście	Grodzka	3	Krystyna Mroczek	23 maja
wałecki	III Liceum Ogólnokształcące	Wałcz	Budowlanych	4	Renata Piasecka	25 maja
wałecki	Technikum Zawodowe nr 1	Wałcz	Budowlanych	4	Renata Piasecka	25 maja